

Sirkka Kukkohovi

Elämänpuu

Taidekasvatuskokeilu monikulttuurisessa oppimisympäristössä

[Taiteen maisterin opinnäytetyö 2013]

Aalto yliopisto

Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu

Taiteen laitos

Taidekasvatuksen koulutusohjelma

Johdanto	5
1. Taustoitusta	7
2. Tutkimustehtävä, -aineisto ja -metodit	8
Tutkimustehtävä	8
Tutkimusaineisto	8
Tutkimusmenetelmä	9
1. Käsitteitä	10
Monikulttuurisuus	10
Monikulttuurisuus yhteiskunnallisena käsitteenä	11
Monikulttuurinen kasvatus	14
2. Opetuskokeilu	15
Opetuskokeilun lähtökohtia ja tavoitteita	15
Opetuskokeilun kulku	16
Tehtävän alustus	17
Tehtävän toteutus	20
Tehtävän jälkeen	21
3. Tutkimusaineiston luokittelua	22
Mitä kuvissa näkyy?	22
Opetuksen vaikutus kertomuksiin	23
Puiden inhimillistäminen	24
Itsen ja omien tunteiden sijoittaminen puuhun ja tarinoihin	25
Tytöjen ja poikien puut	25
Puiden yliluonnolliset kyvyt	25
Suojeleva suhtautuminen puihin	26
Median vaikutus kertomuksiin	26
Monikulttuurisuus piirustuksissa ja tarinoissa	26
4. Tulkintaa	28
Kasvattajan ja kasvatettavan vuoropuhelu	28
Puiden inhimillistäminen itseilmaisun ja monikulttuurisuuden mittarina	29
Itsestä kertovat kuvat ja tarinat kulttuurisena kohtauspaikkana	31
5. Opetuskokeilun tarkastelua ja arviointia	33
6. Uusia kysymyksiä	35
7. Lopuksi	37
Lähteet	38
Kirjat	38
Lähteet internetissä	39
Luennot	39
Haastattelut	39

Liitteet 40

 Liite 1 40

 Liite 2 41

Johdanto

Pihalla on meneillään Suomi-Somalia-sählyottelu. Koulussa on sovittu että vuorovälitunnein saavat pelata 1-2-luokkalaiset ja 2-3-luokkalaiset. Nyt on isompien vuoro. Joukkueet ovat sekajoukkueita, mukana on sekä kolmos- että nelosluokkalaisia, sekä tyttöjä että poikia, kuitenkin niin että peli on maaottelu. Pelin säännöt ovat selkeät, erotuomareina toimivat kentän reunalla seisovat, pelistä jostain syystä ulos jääneet oppilaat. Näyttää siltä, että mukaan ovat valikoituneet parhaat pelaajat. Peli on nopeatempoista, tilanteet vaihtelevat ja joukkueet vaikuttavat tasaväkisiltä. Pelaajat selvästi tuntevat toistensa pelityylin. Somalipelaajat ovat isoäänisempiä ja heidän joukkueestaan on helpompi hahmottaa kuka on joukkueenjohtaja. Kannustuksia ja ohjeita huudellaan joukkuekavereille. Välitunnin lähestyessä loppua alkaa syntyä paineita voittaa peli. Aletaan käyttää reilun pelin vastaisia keinoja, puolin ja toisin; huudellaan ja ilkutaan vastapuolen pelaajille, koukitaan ja huidotaan mailoilla, kampataan tai häiritään hyökkääjää nappaamalla pipo päästä. Suomen joukkueen pelaajia ärsyttää jos somalit puhuvat omaa kieltään, se vaikuttaa olevan selkeästi vastoin sääntöjä. Äkkiä peli on muuttunut tappeluksi, jossa kyse ei enää ole pelistä vaan vastapuolten erilaisuudesta. Erotuomareiksi eivät enää riitä vertaiset, ovathan hekin puolueellisia. Tarvitaan välituntivalvojaa apuun. Aletaan selvittää riitatilannetta. Mistä kaikki alkoi? Kuka aloitti, teki mitä, mitä siitä seurasi? Vaikka pelin sääntöjä rikkonut tai rumasti käyttäytynyt pelaaja saadaan vastuuseen, jää minua erotuomarina vaivaamaan ajatus, että tappelun perimmäinen syy jäi selvittämättä, samoin kuin tunne omasta jääviydestä.

Aloin miettiä miten voisin edistää oppilaitten keskinäistä ymmärrystä ja sopua. Miten voisin todistaa että halusin olla tasapuolinen kaikkia oppilaitani kohtaan. Lähtötilanne oli huono. En ollut kohdannut aikaisemman työhistoriani aikana näin etnisesti monikulttuurista oppilasjoukkoa. Myöskään taidekasvattajan opintojen yhteydessä ei ollut tullut ilmi se, kuinka monikulttuurinen oppilasaines pääkaupunkiseudun kouluissa on ja miten se tulisi ottaa huomioon opetusta suunnitellessa ja tämä puute oli yksi syy lähteä tutkimaan aihetta. Jouduin siis heti ensimmäisessä työssäni ratkomaan monikulttuurisuuden aiheuttamia käytännön ”ongelmia” ja pohtimaan edellä kuvaillun lisäksi myös vaikkapa sitä miten koulun joulujuhla järjestettäisiin niin että kaikki koulun oppilaat voisivat osallistua ”koulutyöhön”. Käytäntö oli osoittanut, että muslimioppilaat eivät saapuneet kouluun joulujuhlapäivänä. Koska koulun oppilaista kolmannes ei kuulunut kirkkoon, niin koulun joulujuhlalta haluttiin siksi luopua tai korvata se jollain ”vähemmän uskonnollisella” ohjelmalla kuin mitä perinteinen joulujuhla piti sisällään.

Minulla ei ollut opettajana tietoa siitä, saavatko islaminuskoiset lapset piirtää ihmisen kuvaa, tai miten ylipäättään islaminuskoiset suhtautuivat kuvalliseen ilmaisuun. Eri tulkintojen mukaan Koraani kieltää naturalistiset kuvaesitykset, joten ne puuttuvat islamilaisesta kuvataiteesta kokonaan. Tosin Koraani kieltää vain kulttipatsaat, kuvia ei mainita. Kasveja ei palvota, joten niiden kuvaaminen on sallittua. (Wikipedia. Islamin taide.) Koulussa oli muitakin kuin islaminuskoisia ja luterilaiseen kirkkoon kuuluvia. Kuvataidekasvattajana en halua olla teettämässä oppilaillani mitään sellaista, joka on vastoin hänen omaa kulttuuritaustaa tai kodin arvomaailmaa. Minusta tuntuu kauhistuttavalta ajatus, että joku oppilaistani tekisi jotain sellaista mitä ei uskalla tai kehtaa viedä nähtäväksi kotiinsa tai että hän joutuisi kamppailemaan eriarvoisuuden tunteiden kanssa sen sijaan että olisi tilaisuus olla luova. Halusin opetella tuntemaan oppilaitani yksilöinä.

Olen aikaisemmalta koulutukseltani tekstiilisuunnittelija ja tehnyt työuran kirkollisten tekstiilien ja monenlaisten uskonnollisten symbolien parissa. Tiesin ennestään elämänpuutraditiosta; kaikilla maailman kansoilla on jonkinlaisia myyttejä ja tarinoita valtavasta, usein maailman keskuksesta kasvavasta puusta, jolla on tärkeä tehtävänsä esimerkiksi taivaankannen kannattajana tai yhteydenpitäjänä kuolleisiin sieluihin. Ajattelin, että islaminuskoisten, kristittyjen ja muinaisuskovien myytteihin tutustuminen voisi auttaa ymmärtämään eri kulttuureista tulevien oppilaiden ja heidän uskomusten samankaltaisuutta ja vähentäisi erilaisuuden kokemuksesta syntyviä pelkoja ja peloista aiheutuvia ristiriitoja. Halusin kertoa oppilaille näitä tarinoita. Ajattelin myös, että luova prosessi auttaisi oppilaita etsimään omaa identiteettiä, vahvistamaan omaa minäkuva ja työstämään suhtautumistaan ympäröivään maailmaan. Päätin toteuttaa ”Minun puuni”-opetuskokeilun.

Opinnäytetyöni on aineistolähtöinen tutkielma, jossa kuvailen aluksi opetuskokeilun sisältöä ja tunneilla tapahtuneen videoiden ja muistiinpanojen pohjalta. Sen jälkeen analysoin piirustuksia ja tekstejä kuvaillen niiden sisältöä sekä tarkastelen sitä, miten opetukseni näkyy oppilastöissä. Tutustuttuani teoreettiseen taustaan, löydän piirustuksia läpi käydessäni edelleen uusia teemoja, jota kautta oppilaiden tapa ilmaista itseä, tämän ilmaisutavan erilaisuus ja monikulttuurisuus käsitteenä alkavat hahmottua. Pyrin konstruoimaan sitä, miten aineistosta nousevat teemat ja aiheeseen liittyvä teoria tuo uusia näkökulmia aikaisempaan tietoon. Tässä työssä tavoitteenani on, sekä edellä mainittua aineistoa, että taidekasvatuksen teoriaa apuna käyttäen, luoda käsitystä monikulttuurisesta taideopettamisesta ja pohtia taiteen opettamisen mahdollisuuksia monikulttuurisissa luokkayhteisöissä. Työni lopuksi tarkastelen sitä, miten opetuskokeiluni tavoitteet toteutuivat.

1. Taustoitusta

Väitöstutkimuksessaan 'Taide kulttuurisena kohtaamispaikkana taidekasvatuksessa' Tarja Pääjoki (2004) käyttää tutkimusmateriaalina taidekasvatustekstejä, taidekasvatuskokeiluja, taideteoksia ja taide- ja kulttuuriteoriaa hahmottaakseen mitä monikulttuurisuuden tavoite antaa taidekasvatukselle. Pääjoki pitää monikulttuurisen taidekasvatuksen yhtenä keskeisenä teemana kulttuurien välistä kohtaamista. Pääjoen mukaan taiteessa aukeaa tilaa tutkia sekä omaa itseämme, että suhdettamme erilaisiin kulttuuriin tarinoin. (Pääjoki 2004, 11–16.) Pääjoki on kommentoinut väitöstyössään myös kahta taidekasvatuskokeilua; projektia nimeltä TAIKOMO eli taidekasvatus monikulttuurisessa koulussa, joka on vuosina 1997–2000 käynnissä ollut Taideteollisen korkeakoulun taidekasvatuksen osaston, Helsingin opetusviraston ja Kulttuuripääkaupunkisäätiön yhteistyöhanke sekä vuosina 2001–2003 toiminutta *Syreenin Taimi*-hanketta, joka oli osa Suomen akatemian totuttamaa *Syrjäytyminen, eriarvoisuus ja etniset suhteet Suomessa* -tutkimusohjelmaa eli *Syreeniä*. Taimi-osahankkeen nimi muodostuu sanoista taide ja minuus.

Ensimmäisessä näistä, Taidekasvatus monikulttuurisessa koulussa, TAIKOMO–projektissa, kiinnostus kohdistuu erityisesti taiteen ja taidekasvatuksen mahdollisuuksiin etnisesti monikulttuurisessa kasvatuksessa. Perususkomuksena on, että eri taiteen alueet tuottavat sekä sisältöjä että keinoja selkiinnyttää ja tukea omaa itseyyttä ja kulttuurista minuutta sekä identiteettiä ja että taidekasvatuksen avulla voidaan osaltaan ohjata luontevalla (ei moraalisesti opettavaisella) tavalla kohtaamaan toinen, vieras, eri kulttuurin jäsen sekä erilaiset kulttuuriset olemisentavat. (Sava 1998, 11.)

"Taiteeksi tarinoitu oma elämä"-teos kertoo toisesta kouluprojektista, jossa opettajat omassa työpajassaan ja oppilaat koulussa kertovat itsestään ja elämästään kirjoittamalla, kuvataiteen sekä teatterin ja draaman keinoin. Taustalla on käsitys identiteetin rakentumisesta sosiaalisissa vuorovaikutussuhteissa. Teos perustuu Suomen Akatemian monitieteisen tutkimusohjelman *Syrjäytyminen, eriarvoisuus ja etniset suhteet Suomessa* (SYREENI) osaprojektin tutkimus- ja kehittämistyöhön. Kysymyksessä on Taideteollisen korkeakoulun taidekasvatuksen osaston ja Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskuksen, Stakesin, yhteinen *Syreenin Taimi*-projekti. Hankkeen yleisenä oletuksena on, että taiteellisin keinoin voidaan tukea lasten ja nuorten itseymmärrystä ja toisen kohtaamista. (Sava, Vesanen-Laukkanen 2004, 7-8.) Taide ja tarinallisuus saavat teoksessa merkityksen itsen ja toisen kohtaamisen tilana. Oman elämän tarinat, minuus historiallisena totuutena ja itseilmaisussa luotuna, faktana ja fiktiona, totuuksina ja valheina, jäsentävät ja rakentavat elämäämme. (Sava ym. 2004, 22–26.)

2. Tutkimustehtävä, -aineisto ja -metodit

Tutkimustehtävä

Entuudestaan ajattelin Suomen monikulttuurisuuden määrittävän osin etnisenä erilaisuutena ja siten rakentuvan suomenruotsalaisten, saamelaisten ja romanien varaan. Tiesin myös että Suomeen on tullut 70-luvulta lähtien pakolaisina vietnamilaisia, kurdeja, somaleja, bosnialaisia sekä Kosovon albaaneja jne. mutta heistä omana etnisenä ryhmänä ja heidän taustoistaan tai tavoistaan toimia minulla ei ollut samanlaista käsitystä kuin vaikkapa romaneista. Monikulttuurisuus määrittyi minulle paitsi etnisenä erilaisuutena myös valtaväestön kulttuurisena erilaisuutena. Olen syntyjäni alueelta, jossa herätysliikkeistä kumpuava uskonnollinen vakaumus aiheuttaa erilaisuuden tunnetta. Miellän myös siirtokarjalaiset ja heidän jälkeläisensä omalla tavallaan erilaisiksi. Samoin ajattelin esim. savolaisten ja hämäläisten tai vaikkapa pääkaupunkiseudun ihmisten toimivan kulttuurisesti eri tavalla. Tunsin itsekin erilaisuutta mennessäni pohjois-pohjanmaalaisena opiskelemaan Kuopioon tai kun lähdin toistamiseen kotiseudultani, nyt Helsinkiin. Kuitenkin, kun menin ensimmäiseen työpaikkaani helsinkiläiseen kouluun, olin ymmälläni etnisesti niin monikulttuurisen oppilasjoukon opettajana. Kuvataidekasvattajan opintoihin ei ollut kuulunut monikulttuurisuuden huomioiminen. Koin että minulla ei ollut tietoa ja työkaluja kohdata näitä oppilaitani. Halusin oppia lisää ja valitsin opinnäytetyöni tutkimustehtäväksi hahmottaa taidekasvattajan työn kannalta uudella tavalla oppilaiden moninaisia taustoja. Etsin työssäni lisäymmärrystä siihen, mitä merkitsee kuvataidekasvatukselle se, että oppilaat tulevat erilaisista kulttuuritaustoista. Lähestyn asiaa opetuskokeilulla, josta samalla muodostui tutkimukseni pääaineisto.

Tutkimusaineisto

Suoritin opetuskokeilun Kuusikon alakoulun (koulun ja oppilaiden nimet on muutettu) 1-4-vuosiluokilla. Kullakin luokalla oli käytettävänä kaksi 45 minuutin mittaista perättäistä tuntia kuvataidetta, aiheena piirtää ja maalata oma puu. Osa ensimmäisen, kolmannen ja neljännen luokan opetuksesta on tallennettu videonauhalle, kolmannen luokan oppilaat kertovat nauhalla myös ajatuksiaan puistaan heti kun he olivat saaneet työnsä valmiiksi. Tätä videomateriaalia on yhteensä n. 5 tuntia. Lisäksi kaikista tunneista pidin päiväkirjaa. Kuvatut videot ja erityisesti päiväkirjamerkinnot ovat työni keskeistä aineistoa, jonka pohjalta kerron yleisesti, mitä tunneilla tapahtui. Koulun luokanopettajat innostuivat oppilaiden töistä ja halusivat kirjoituttaa niiden pohjalta myös kirjalliset tarinat oppilaillaan. Kaikki kuvalliset oppilastyöt (74 kpl) on kuvattu ja tarinat (71 kpl) litteroitu ja liitetty yhteen sekä koottu työni liitteeksi (Liite 3.) Lisäksi minulla oli käytettävissäni luettelo oppilaista ja heidän osallistumisesta äidinkielen ja eri uskonnon tai elämäntavustiedon opetukseen sekä tietoa lapsen suomalais- ja ulkomaalaistaustasta. Tämä tieto on pohjana oppilastöiden luokittelulle, mutta ei erityisesti tule esille tässä tutkimuksessa oppilaiden intimitteettisuojan turvaamisen varmistamiseksi.

Tutkimusmenetelmä

Tutkimukseni on aineistolähtöinen. Lähestyn tutkimustehtävääni opetuskokeilun avulla. Toisin kuin teorialähtöisessä tutkimuksessa, jossa ensin valitaan jokin teoria ja kerätty aineisto sijoitetaan luotuun teoreettiseen malliin, tässä aineistolähtöisessä tutkimuksessani ei ole hypoteesia jota testaisin. Lähtökohtana tälle työlle on suorittamani opetuskokeilu ja siitä kertynyt, edellä esitetty tutkimusaineisto, jota luokittelemalla ja analysoimalla pyrin ymmärtämään enemmän kohteesta. Peilaan aineistoa esiymmärrykseeni monikulttuurisesta taidekasvatuksesta ja pyrin luomaan omaa teoriaa aineiston pohjalta muiden tutkijoiden teorioiden kanssa. (Anttila 2005, 376–384.)

Ymmärtäminen on luonteeltaan hermeneuttista; katson ja tulkiten aineistoa erilaisista suunnista vaihteittain ja teemoittain. Olen käynyt oppilaiden piirustukset ja tekstit läpi useita kertoja, ensin nähdäkseni, mitä kuvissa yleisesti näkyy. Seuraavaksi tarkastelin sitä miten opetukseni heijastuu niissä. Yhä uudelleen piirustuksia selatessani esille nousee teemoja, kuten luonnon inhimillistäminen ja puiden yliluonnolliset kyvyt sekä omien tunteiden sijoittaminen piirustuksiin. Samaan aikaan taidekasvatusteoriaa lukiessani alan löytää aineistosta eroja suomalaisten ja ulkomaalaisten sekä poikien ja tyttöjen piirustusten ja tarinoiden välillä. Tähän tarvitsin tietoa myös oppilaiden taustoista. Näin ymmärrykseni aineistosta syvenee kuvien yhä uudelleen läpikäymisen myötä.

Olen myös opetuskokeilun ajankohdan jälkeen työskennellyt pääkaupunkiseudun päiväkodeissa, joissa monikulttuurisuus on huomattavaa. Lisäksi olen seurannut monikulttuurisuutta käsitteleviä blogeja ja julkista keskustelua ja osaltaan nämä kaikki vaikuttavat ajatuksiini monikulttuurisuudesta ja monikulttuurisesta taidekasvatuksesta. Tuon ajatuksia näistä esiin silloin kun ne osaltaan ovat muovanneet käsitystäni aiheesta. Tutkimustulos on tällöin subjektiivinen, minun ”näköiseni” ymmärrys tutkimuskohteesta.

1. Käsitteitä

Monikulttuurisuus

Koululla, jossa työskentelin, monikulttuurisuus ilmeni erilaisina etnisinä ryhminä. Joukon enemmistönä olivat syntyperältään suomalaiset lapset. Toinen selkeästi erotettava ryhmä olivat somalit. Somaleista pystyin erottamaan muunkansalliset musliminuskoiset tytöt ihonvärin, kasvonpiirteiden ja/tai huivinkäytön perusteella. Myöhemmin opin ymmärtämään, etteivät kaikki alakouluikäiset muslimitytöt käytä huivia. Lisäksi koululla opiskeli yksittäisiä eri kansallisuuksia edustavia oppilaita ja vielä sellaisia oppilaita, joitten vanhemmista toinen on suomalainen, toinen jonkun muun kansallisuuden edustaja. Tähän rajoittui ymmärrykseni koulun monikulttuurisuudesta; oppilailla näytti olevan erilaisia syntyperiä ja heidän vanhempansa olivat muuttaneet Suomeen eri maista tai eri kulttuureista ja puhuivat äidinkielenään jotain muuta kieltä kuin suomea. Joka tapauksessa en ulkonäön perusteella lähemmin oppilasta tuntematta pystynyt hahmottamaan hänen syntyperäänsä tai etnistä taustaansa.

Tämän tutkimuksen lähtökohtana olleen opetuskokeilun toteutin joulukuun 2009 ja tammikuun 2010 aikana. Tuon ajankohdan jälkeen olen paitsi pyrkinyt hahmottamaan monikulttuurisuutta yleisellä teoreettisella tasolla, myös työskennellyt pääkaupunkiseudun päiväkodeissa ja kohdannut käytännössä hyvin erilaisia monikulttuurisia perheitä. Yhdessä ja samassa perheessä saatetaan puhua kolmea eri kieltä, jos äidillä ja isällä on molemmilla oma äidinkieli jota toinen ei puhu tai ymmärrä ja he kommunikoivat keskenään kolmannella kielellä. Samassa perheessä voi olla myös kaksi eri uskontoa, omansa sekä isällä että äidillä. Valtionkirkko ei tuo pelkästään ongelmia koulu- tai työyhteisöjen sisällä vaan aiheuttaa eriarvoisuutta omien uskontoon liittyvien juhlien viettämiseen kotona, muiden kuin luterilaisen kirkon juhlapyyhiä kun ei ole merkitty suomalaiseen kalenteriin. Samalla työtoverini ovat olleet erilaisista kulttuureista lähtöisin. Olen saanut seurata vaikkapa miten syntyperältään suomalainen alle kolmivuotias lapsi päiväkotiin tullessaan pelkää nuorta, hunnutettua somalialaista lastenhoitajaa. Tai miten eri tavalla kaksi eri somalia toteuttaa uskontoaan ja siihen liittyviä määräyksiä työssään. Saman etnisen ryhmän sisällä kulttuuri voi olla siis hyvinkin laajakirjoista. Tällaisia samansuuntaisia havaintoja on tehnyt pakolaisena Suomeen vuonna 1994 muuttanut kurdi, Pakolaisneuvonta ry:n lakimies, Hussein Mohammed: ”Suomalainen kulttuuri itsessään on hyvin monimuotoista. Esimerkiksi kaupungissa ja maaseudulla elävillä suomalaisilla saattaa olla keskenään paljon erilaisemmat elämäntavat kuin kaupungissa asuvalla kantaväestöllä ja kaupungissa elävillä muslimimaahanmuuttajilla.” (Mohammed 2012 a.)

Monikulttuurisuus yhteiskunnallisena käsitteenä

Ryhdyin määrittelemään ja hahmottamaan monikulttuurisuutta erilaisten lähteiden pohjalta. Julkisessa kielenkäytössä monikulttuurisuus-käsite on yleistynyt maahanmuuttajaväestön kasvun myötä. Monikulttuurisuus Suomessa on lisääntynyt 2000-luvulla nopeammin kuin koskaan ennen. Helsingin, Espoon ja Vantaan tilasto- ja tutkimusyksiköiden yhteistyönä tekemän tutkimuksen mukaan Helsingissä vieraskielisen väestön määrän ennustetaan yli kaksinkertaistuvan vuoteen 2030 mennessä. Tuolloin jo jopa joka viides helsinkiläinen olisi vieraskielinen. (Yle Uutiset. 2013.)

Monikulttuurisuus siis lisääntyy kun maahanmuutto lisääntyy. Maahanmuuttoa taas säätelee Maahanmuuttovirasto (Migri). Se on sisäasiainministeriön alainen virasto, joka käsittelee ja ratkaisee maahantuloon, maassa oleskeluun, pakolaisuuteen sekä Suomen kansalaisuuteen liittyviä asioita Suomen ulkomaalaislakia soveltaen. (Maahanmuuttovirasto 2013.)

Maahanmuuttovirasto on kerännyt internetsivuilleen sanaston, joka sisältää keskeisiä maahanmuuttoon liittyviä termejä ja niiden selityksiä. Sanaston mukaan **maahanmuuttaja/maastamuuuttaja** (sv invandrare/utvandrare, eng immigrant/emigrant) on yleiskäsite kaikilla eri perusteilla maasta toiseen muuttaville henkilöille. Maahanmuuttoa voidaan jaotella syyn mukaan:

Siirtolainen (sv migrant, in-/utvandrare, eng migrant) on henkilö, joka muuttaa pysyvässä tarkoituksessa toiseen maahan hankkiakseen siellä toimeentulonsa ja rakentaakseen siellä itselleen uuden elämän. Siirtolaisiksi ei katsota opiskelijoita.

Siirtotyöntekijä (sv migrerande, eng migrant) muuttaa toiseen maahan toimeentulonsa vuoksi, mutta ei asetu maahan pysyvästi.

Pakolainen (sv flykting, eng refugee) on YK:n pakolaisen oikeusasemaa koskevassa yleissopimuksessa määritelty henkilöksi, joka on kotimaansa ulkopuolella ja jolla on perustellusti aiheutta pelätä joutuvansa kotimaassaan vainotuksi alkuperän, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi. Pakolaisaseman saa henkilö, jolle jokin valtio antaa turvapaikan tai jonka UNHCR katsoo olevan pakolainen.

Turvapaikanhakijaksi (sv asylsökande, eng asylum applicant/seeker) määritellään henkilö, joka hakee suojelua ja oleskeluoikeutta vieraasta valtiosta heti maahan tullessaan tai mahdollisimman pian maahantulonsa jälkeen. Turvapaikanhakija saa pakolaisaseman, jos hänelle myönnetään turvapaikka. Turvapaikanhakija ei siis vielä ole pakolainen, sillä hänen pakolaisuuttaan ei ole vielä selvitetty. Turvapaikkamenettelyn yhteydessä tutkitaan ja ratkaistaan myös, voiko oleskeluluvan saada jollain muulla perusteella. Osaan muista perusteista on tehtävä erillinen, maksullinen oleskelulupahakemus.

Kiintiöpakolainen (sv kvotflykting, eng quota refugee) saapuu Suomeen vuosittaisen kiintiön puitteissa. Hänelle on pakolaisstatuksen myöntänyt YK:n pakolaisasioiden pääkomissaarin toimisto UNCHR.

Paluumuuttaja (sv Återflyttare, eng Returnee) on ulkosuomalainen, joka palaa Suomeen. Suomessa käsitettä sovelletaan entisiin ja nykyisiin Suomen kansalaisiin sekä entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin oleviin henkilöihin kuten inkerinsuomalaisiin, joilla on suomalainen syntyperä. Viimeksi mainitut ovat kansallisuudeltaan, mutta eivät kansalaisuudeltaan suomalaisia.

Ulkomaalainen (sv utlänning, eng alien, foreign citizen) on henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen. Hän voi olla jonkin toisen maan kansalainen tai kokonaan ilman kansalaisuutta. Maahanmuuttajia on pitkään kutsuttu ulkomaalaisiksi, koska he eivät ole syntyperäisiä suomalaisia. Määritelmä on puutteellinen, sillä maahanmuuttajat tulevat usein pysyvästi Suomeen ja monet hakevat Suomen kansalaisuutta.

(Maahanmuuttovirasto. Sanasto. 2013)

Nämä edellä esitetyt määritelmät maahan muuttaneiden ihmisten taustasta kuvaavat heidän erilaisuuttaan vain maahanmuuton syyn perusteella, mutta ovat samalla osoitus siitä miten erilaisia heidän taustansa voivat olla. Puhuttaessa alakouluikäisistä lapsista edellä esitetyt määritelmät eivät kuitenkaan kuvaa heidän asemaansa. Usein he ovat syntyneet Suomessa edellä mainituin syin tänne muuttaneiden ulkomaalaisten perheisiin ja mahdollisesti saaneet Suomen kansalaisuuden jo syntymänsä perusteella (Finlex / Oikeusministeriö, Edita Publishing Oy, Kansalaisuuslaki 2003/359, 2 luku, 9§). Tilastokeskuksen mukaan ulkomailta peräisin olevaa väestönosaa voitaisiin kutsua ulkomaalaistaustaiseksi väestöksi kansalaisuudesta riippumatta. Alkuperältään ulkomaalaisen lapset ovat selkeästi myös ulkomaalaistaustaisia. Sitä, monenteenko polveen henkilö sitten on ulkomaalaistaustainen, on vaikea määritellä. (© Tilastokeskus, Nieminen 4.7.2004.) Tutkimuksessani käytän käsitettä **ulkomaalaistaustainen** kuvaamaan niitä oppilaita, joiden molemmat tai jompikumpi vanhemmista on Suomeen muualta muuttanut ja perheessä puhutaan yhtä tai useampaa vierasta kieltä. Käsitettä **suomalaistaustainen** käytän silloin kun tällaista ulkomaalaistaustaa ei ainakaan selvästi pysty erottamaan ja oppilas on suomenkielinen.

Kieli on myös yksi yleisesti kulttuuriin liitetty asia ja ulkomaalaistaustaisia kuvaava määritelmä. Äidinkielenään muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea puhuvia ulkomaalaisia kutsutaan vieraskielisiksi (© Tilastokeskus, Rapo 21.6.2011). Monikulttuurisuuden lisääntyessä ovat lisääntyneet myös perheet, joissa puhutaan useampaa kuin yhtä (vierasta) kieltä. Äidinkieli-sanalla on alettu käyttää käsitettä kotikieli puhuttaessa perheen yhdessä käyttämästä kielestä. Nämäkään käsitteet eivät kuvaa silti vielä tyhjentävästi sitä miten perheissä keskenään kommunikoidaan. Päiväkodissa työskennellessäni kohtasin perheitä, joissa isä ja äiti puhuvat kumpikin omaa kieltään, jota toinen ei ymmärrä ja keskenään kolmatta kieltä, joista mikään ei ole Suomen virallinen kieli. Tällöin lapsi oppii kotona kolmea eri kieltä ja päiväkodissa (tai koulussa) neljättä.

Vuonna 1999 laatimassaan kartoituksessa Sitran monikulttuurisuushanketta varten Timo Soukola määrittelee käsitteelle monikulttuurisuus (sv mångkulturalism, eng multiculturalism) kolme eri merkitystä. Ensiksi se on hänen mukaansa luonnehdinta yhteiskunnasta, jota leimaa etninen tai kulttuurinen heterogeenisuus (epäyhtenäisyys). Toiseksi se on tavoiteltava yhteiskunnallinen tilanne, jossa väestön etniset tai kulttuuriset ryhmät nauttivat yhdenvertaisuutta ja toistensa vastavuoroista kunnioitusta. (Soukola 1999, 2.) Esimerkkinä tästä Suomessa on pitkään jatkunut keskustelu samaa sukupuolta olevien oikeudesta avioliittoon. Homojen oikeuksia vuosikymmeniä ajanut kirjailija, ohjaaja, Pirkko Saisio toteaa homojen olevan marginaalissa siitä huolimatta että heitä on enemmän kuin suomenruotsalaisia (Saisio 2013). Saisio viittaa tällä oikeuteen tulla kohdelluksi yhteiskunnassamme tasavertaisesti huolimatta siitä minkä kokoinen erilaisten ryhmä on.

Kolmanneksi Soukolan määritelmän mukaan monikulttuurisuus on politiikka, jota julkinen valta harjoittaa väestön etniseen tai kulttuuriseen heterogeenisuuteen liittyvissä kysymyksissä. Soukola määrittelee vielä monikulttuurisuuden käsitteen Ranskan ja Saksan muukalaisvihamielisen oikeiston propagandassa kauhukuvaksi, jonka väitetään toteutuvan, jos maahanmuuton annetaan jatkua ja joka tukahduttaa valtaväestön identiteetin. (Soukola 1999, 2.)

Tarja Pääjoki pitää monikulttuurisuuden käsitettä merkityksiltään hajaantuneena. Arkikielessä se liitetään yleensä etnisiin kysymyksiin ja maahanmuuttajiin. Pääjoen mukaan monikulttuurisia teemoja voidaan pohtia myös esimerkiksi suhteessa sukupuoleen, vammaisuuteen tai ikään. (Pääjoki 2004, 10.)

Räsänen edelleen laajentaa käsitystämme monikulttuurisuudesta asuinpaikkaa, uskontoa, kieltä, koulutusta, sosiaaliluokkaa, sekä erilaisia poikkeavuuksia kuten erityislahjakkuutta koskevaksi (Räsänen 2008, 252). Hän korostaa kuitenkin, että kulttuuri-identiteetti on ainutkertainen ja tilannesidonnainen ja että ihmisten väliseen kohtaamiseen liittyy aina kulttuurien kohtaaminen (Räsänen 2008, 256). Kulttuurisesti erilaisiin hän listaa myös eri alakulttuurien edustajat kuten hipit, punkkarit ja hiphopparit (Räsänen 2008, 261).

Monikulttuurinen kasvatus

Monikulttuurinen kasvatus on saanut alkunsa jo 1960-luvulla Yhdysvalloissa ja sen alkuperäisenä päämääränä oli parantaa koulujärjestelmän syrjimien, etnisesti poikkeavien oppilaiden koulumenestystä. Huomio monikulttuuriseen kasvatukseen kasvoi edelleen modernististen ajatusten vaihtuessa postmodernistisiin. Stuhlin (vai Freedmanin? vai Eflandin? mukaan) erityisen paljon ymmärrykseen monikulttuurisen taidekasvatuksen merkityksestä vaikuttivat Michel Foucaultin teoriat tiedon ja vallan suhteista. Toisin kuin modernismissä Foucaultin huomion mukaan postmodernismissä valtaa harjoitetaan, sitä ei omisteta, valta ei ole ensisijaisesti alistavaa vaan tuottavaa ja valta siirtyy myös alhaalta ylöspäin. Arthur Efland toteaa, että Christine Sleeter ja Carl Grant ovat löytäneet yleisestä amerikkalaisesta kasvatuskirjallisuudesta viisi lähestymistapaa monikulttuuriseen kasvatukseen: ”kulttuurisesti erilaisten opettaminen”, ”ihmissuhteisiin keskittyvä opettaminen”, ”yksittäisten ryhmien tutkiminen”, ”monikulttuurinen kasvatus” ja ”monikulttuurinen ja sosiaalisesti uudistava kasvatus”. Kolme ensin mainittua lähestymistapaa perustuvat modernistiseen ajatteluun: Niissä tavoitellaan tasa-arvoisuutta ja kaikille parempaa maailmaa vaikuttamalla kasvatettavaan. Kaksi viimeksi mainittua lähestymistapaa ovat postmodernistisia ja niissä pyritään rakenteita ja koulujärjestelmää demokraattisemmiksi muuttamalla edistämään kulttuurista pluralismia ja sosiaalisia suhteita sekä sosiaalista tasa-arvoa. Tavoitteena tällä on tiedostava kansalaisyhteiskunta, joka kyseenalaistaa auktoriteetit ja vallitsevan yhteiskunnallisen tilan, hyväksyy erilaisuuden ja toimii muiden ihmisten ja ympäristön puolustamiseksi. (Efland ym. 1998, 91–111.)

Vaikka Suomi on virallisesti kaksikielinen maa ja meillä on pitkät perinteet monikulttuurisena yhteiskuntana suomenruotsalaisten, saamelaisten, romanien ja muiden lukumääräisesti pienempien vähemmistökulttuurien rikastuttamana, silti kasvatus on vielä kaukana monikulttuurisen nyky-yhteiskunnan asettamista tavoitteista. Meillä usein ajatellaan, että ulkomaalaisten tulee oppia elämään samoin kuin me suomalaiset elämme. Ajattelemme että sillä tavalla muualta tullut tulee tasa-arvoiseksi kanssamme. Emme ole kovin alttiita havaitsemaan ja hyväksymään yhteiskuntamme muutosta monikulttuurisemmaksi. Esimerkkinä tästä voisi mainita alkuvuonna 2013 julkisuudessa käydyn keskustelun pakkoruotsin poistamisesta, jotta tilalle voitaisiin valita esim. venäjän kieli (MTV3 Uutiset 2013).

Kasvatuksen päämääränä tulisi kuitenkin mielestäni olla sellainen heterogeeninen yhteiskunta joka määrittyy toimijoidensa summaksi. Räsänen tarkastelee kuvataiteen opetusta monikulttuurisuuden näkökulmasta. Hänen mukaansa kuvat toimivat (kulttuuri-)identiteetin rakentajina. Omin käsin tekeminen ja taiteen ymmärtäminen, kuvallinen monilukutaito ja taiteen tulkinta ovat kuvataideopintojen erityislaatuista, joka tarjoaa oppilaalle välineitä muuntaa aistien, tunteiden ja ajatusten välittämät havainnot kuviksi ja sanoiksi. Räsänen uskoo tämän parhaimmillaan auttavan oppilasta kohtaamaan itsensä ja muut tavalla, joka tekee maailmasta paremman paikan elää. (Räsänen 2008, 251–288.)

2. Opetuskokeilu

Kuusikon ala-aste ja oppilaat

Kuusikon koulu on pieni ja turvallinen paikka, jossa kaikki tuntevat toisensa. Olin työskennellyt koululla erilaisissa tehtävissä puolentoista vuoden ajan ennen opetuskokeilun ajankohtaa. Tunsin entuudestaan hyvin puolet ensimmäisen, toisen ja kolmannen luokan oppilaista eli ne, joiden kanssa olin ollut enemmän tekemisissä, mutta olin kohdannut kuitenkin eri tilanteissa kaikki koulun oppilaat ja he tiesivät kuka olen.

Opetuskokeilun aikana (joulukuu 2009-tammikuu 2010) koululla oli oppilaita yhteensä 77, joista tyttöjä 36 ja poikia 41. Ulkomaalaistaustaisia oppilaita koululla oli yhteensä 31. Uskonnon opetukseen osallistui 54, islamin opetukseen 16 ja elämäncatsomustiedon opetukseen 7 oppilasta. Uskontoa opetti kunkin vuosiluokan luokanopettaja omalle luokka-asteelleen. Luokanopettajia koululla oli 4, joista kolmannen luokan opettaja toimii koulun rehtorina. Koululla vieraili englannin, arabian, somalin ja teknisen työn tuntiopettajat. Koululla toimi myös koulunkäyntiavustaja.

Opetuksessa heterogeenisyys ilmenee koululla äidinkielen ja uskonnon eriyttämisenä. Suomenkielen lisäksi koululla opetetaan somalian ja arabian kieliä äidinkielenä. Kielellisten ongelmien vuoksi jotkut ulkomaalaistaustaiset, muuta kuin suomea äidinkielenään puhuvat oppilaat, saavat suomalaisia lapsia enemmän eriytettyä opetusta. Perinteiseen luterilaiseen uskonnonopetukseen osallistuu koulun 77 oppilaasta 54. Uskonnonopetuksen lisäksi koululla opetetaan islaminuskoa ja elämäncatsomustietoa. Uskonnonopetus tapahtuu kullekin luokka-asteelle omassa ryhmässään. Elämäncatsomustietoa ja islamin uskontoa opetettiin yhdistelmäluokissa, joissa kaikki koulun neljän vuosiluokan oppilaat olivat samassa opetusryhmässä. Islamin opetukseen osallistuvat 16 oppilasta ovat monipuolinen, eri maista lähtöisin oleva joukko, jotka edustavat islamin eri suuntauksia. Elämäncatsomustiedon opetukseen osallistuu 7 oppilasta. Uskonnollinen vakaumus ei välttämättä näy ulospäin muilla kuin huivia käyttävillä muslimityöillä. Kaikki muslimityöt eivät kuitenkaan käytä huivia.

Opetuskokeilun lähtökohtia ja tavoitteita

Yhtenä opetuskokeiluni lähtökohta oli halu tutustua monikulttuuriseen oppimisympäristöön ja kuvataidekasvatuksen opetussuunnitelmiin alakoulussa, joihin en ollut aiemmin koulutukseni aikana päässyt tutustumaan.

Toisena lähtökohtana opetuskokeilulle oli monikulttuurisuus koululla ja siitä aiheutuneet ristiriidat. Ajattelin elämäncatsomustietoihin tutustumisen auttavan ymmärtämään eri kulttuureista tulevien ihmisten ja heidän uskomusten samankaltaisuutta.

Tavoitteenani oli, että luova prosessi auttaisi oppilaita rakentamaan omaa identiteettiä ja työstämään suhtautumistaan ympäröivään maailmaan. Uskoin, että paljastamalla itsensä luovan prosessin seurauksena ja näkemällä samalla toinen vastaavalla tavalla paljaana, voisi syntyä syvempi ymmärrys itsestä ja toisesta. Opetuksen tavoitteena oli siis erilaisuuden ja toisaalta samanlaisuuden turvallinen kokeminen ja itsen ja toisten parempi ymmärtäminen ja näin ennakkoluuloihin perustuvien konfliktien välttäminen.

Aiheen valintaan vaikutti myös oma kiinnostukseni ympäristökasvatukseen. Valitsin opetuskokeiluni aiheeksi puu-teeman, mikä juontaa juurensa omaan taustaani luontoihmissenä. Uskoin, että tutustuessaan elämänpuutraditioon ja työstäessään omaa puutaan, oppilaat muokkaavat suhdettaan ympäröivään luontoon ja maailmaan; minun puuni, minun metsäni, minun maailmani. Ajattelin, että henkilökohtainen suhde johonkin tiettyyn kohteeseen muuttaa suhtautumista omistavaan, suojelemaan suuntaan. Ajattelin, että elämänpuutarinat ja taide(kasvatus) toimisi tässä itseilmaisun ja toisiin tutustumisen, myös ympäristönsuojelun välineenä.

Opetuskokeiluni tavoitteita määritellessäni ajattelin siis, että taide on enemmänkin keino saavuttaa parempi maailma, kuin tavoite tai itseisarvo. Ja koska koululla on suuri joukko äidinkielenään muuta kuin suomea puhuvia oppilaita, oli minulle tärkeää myös tarjota oppilaille kielen ja sanojen lisäksi kuvataide keinoksi ilmaista itseään.

Samanlaisia tavoitteita ja lähtökohtia etnisesti monikulttuuriselle taidekasvatukselle olivat määritelleet Inkeri Sava ja muut TAIKOMOn osallistuneet taiteilijat ja pedagogit. Perusajatuksena heilläkin on, että eri taiteen alueet tuottavat sekä sisältöjä että keinoja selkiinnyttää ja tukea omaa itseyyttä ja kulttuurista minuutta sekä identiteettiä. He ajattelevat, että taidekasvatuksen avulla voidaan osaltaan ohjata luontevalla (ei moraalisesti opettavaisella) tavalla kohtaamaan toinen, vieras, eri kulttuurin jäsen sekä erilaiset kulttuuriset olemisentavat. (Sava 1998, 11.) Myös Syreenin Taimi-projektissa Hankkeen yleisenä oletuksena on, että taiteellisin keinoin voidaan tukea lasten ja nuorten itseymmärrystä ja toisen kohtaamista (Sava ym. 2004, 8).

Opetuskokeilun kulku

”Minun puuni”-opetuskokeilu tapahtui joulukuussa 2009 ja tammikuussa 2010. Ensimmäisenä opetin ensimmäistä luokkaa, sitten neljättä, toista ja viimeiseksi kolmatta luokkaa. Ensimmäisen luokan opetustilanteessa oli mukana luokanopettaja ja koulunkäyntiavustaja. Neljättä luokkaa opettaessani luokassa oli mukana luokanopettaja. Toista ja kolmatta luokkaa opetin yksin.

Tuntisuunnitelman laadin valtakunnallisen perusopetuksen kuvataidekasvatuksen opetussuunnitelman pohjalta (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004, 236–238). Tuntisuunnitelma on tutkimukseni liitteenä. (Liite 1, Tuntisuunnitelma.)

Kaikissa luokissa opetin samat asiat kutakuinkin samalla tavalla sillä erotuksella, että ensimmäisessä luokassa käytin hieman enemmän aikaa vahaliitu/vesiväritekniikan opettamiseen. Kolmannessa luokassa tunnelma oli levoton ja käytin siellä muita luokkia vähemmän aikaa alustukseen. Sen sijasta juttelimme puihin liittyvistä uskomuksista ja muusta samalla kun oppilaat jo piirsivät puitaan. Kaikissa luokissa opetuskokeiluun oli käytettävissä kaksi peräkkäistä 45 minuutin mittaista opetustuntia, joiden välissä oppilaat kävivät 15 minuutin välitunnilla.

Tehtävän alustus

Seuraavaksi kuvailen yleisesti miten alustin tehtävän. Kuvailussani on aineistona laatimani tuntisuunnitelma, lähinnä päiväkirjamerkinnot ja kolmosluokkalaisten tunnilta kuvaamani video.

Aloitin opetustunnit esittelemällä itseni ja kertomalla, että opiskelen ja teen tutkimusta kuvataiteen opetuksesta alakoulussa. Kerroin myös, että tarkoituksena oli kahdella seuraavalla tunnilla piirtää oma puu vahaliiduilla ja maalata tausta vesiväreillä.

Alustuksessa kerroin ensin että kaikilla maailman kansoilla ja eri uskontokuntiin kuuluvilla ihmisillä on melko samanlaisia vanhoja tarinoita maailman synnystä ja maailman keskipisteessä kasvavasta erityisestä elämänpuusta. Luin uskontotieteilijä Uno Holmbergin teoksesta Elämänpuu-teoksesta laatimani lyhennelmän aiheesta.

Muinoin uskottiin, että kaikkeutta rajoittaa ainoastaan alhaalla maa ja ylhäällä korkea salaperäinen taivas. Maa oli kuin pannukakku ja taivas kuin kansi maankuoren päällä. Maan alla sijaitsi vainajien tyyssija. Taivas näytti kiertyvän pohjantähden kohdalla olevan taivaannavan ympäri, josta syystä ihmiset kuvittelivat olevansa lähellä kaiken olevaisen keskusta. Intiaaniheimojen käsityksen mukaan tuo ”liikkumaton tähti”, kaiken keskus, oli muiden tähtien päällikkö. Meksikon atsteekit pitivät sitä korkeampana ja mahtavampana olentona kuin itse aurinkoa.

Maan päällä ajateltiin sijaitsevan jonkinlainen taivaannavan vastine siinä maakehän keskuspaikassa, joka on kohtisuorassa taivaannapaan ja joka huomattavan asemansa vuoksi on kuviteltu loistavaksi ja yltäkyläiseksi. Useat sadut ihannoivat tuota maannapaa ja itämaiset tarut sijoittivat elämän lähteen, paratiisin juuri tuohon paikkaan. Paratiisin keskellä kohosi korkea, ikivihreä elämänpuu. Useimmat Aasian ja Euroopan kansat ovat kuvitelleet taivaan kannattajaksi jonkinlaisen jättiläispatseen, jonka huippu on taivaalla pohjantähden äärellä. Tuo taivaan kannattajan tärkeys on liittynyt maailmanlopun pelkoon, ajatukseen siitä, että taivas voisi pudota niskaan. Japanissa tarut kertovat ”pohjoisessa, maan keskipisteessä kohoavasta metallipaalusta”. Pohjois-Amerikan intiaanien keskuudessa on omituisia paalujumalia, jotka edustavat kosmista järjestystä. Intialainen Atharvaveda opettaa, että patsas, on taivaan ja maan tuki sekä kaiken olevaisen keskus. Skandinaavien Eddarunoudessa esiintyy Yggdrasil-saarni, ”joka on suurin ja paras kaikista puista”, jonka ”oksat verhoavat koko maailman ja kohoavat taivaan yli”, jonka ”korkea runko on valkoisen nesteen peittämä” ja joka ”horjuu vasta maailman lopulla”.

Eri kulttuurien taruissa tuo taivaannapa, elämänpuu, on sijainnut korkealla vuorella (paratiisin vuorella), josta elämänpuusta valunut mahla ja yltäkyläisyys, ”hunajakaste” on virrannut muualle maailmaan paratiisin- tai elämänvirtana.

(Holmberg 1920, Kukkohovin vapaa lyhennelmä.)

Seuraavaksi kysyin keskustelun virittämiseksi oppilailta, tiesivätkö he mihin uskontokuntaan kuuluivat. Kun joku osasi nimetä olevansa muslimi, kysyin onko luokassa muita muslimeita tai kristittyjä tai heitä jotka opiskelevat elämäntutkimustietoa. Kun jokin näistä uskontokunnista oli kussakin luokassa nimetty ja jokainen siihen kuuluva oli tunnistanut oman uskontokuntansa, luin sen tradition mukaisen kertomuksen.

Kristittyjen joulukuusi

Kristittyjen joulupuun ajatellaan olevan peräisin keskiajan mysteerinäytelmistä ja se kuvaa paratiisin elämänpuuta. Usko Kristukseen tarjoaa kristityille kuoleman jälkeisen ikuisen elämän. Ikuista elämää, ikivihreyttä symboloi läntisen Euroopan perinteessä joulupuun, joka tavallisimmin on joulukuusi. Kuusen pyöreät pallot ovat elämänpuun hedelmiä, omenoita, päärynöitä, luumuja, persikoita jne. ja kuusen oksille kiinnitetyt linnut paratiisin ihania lintuja. Kynttilät joulukuusessa kertovat Jeesusuksesta valona, joka tuli maailman pimeyteen. Liput ja nauhat joulukuusessa kertovat siitä, että evankeliumien sanoma oli tuleva kaikelle kansalle. Kuusen oksille ripustetaan usein myös enkeleitä sen muistoksi, että ne ilmoittivat paimenille Jeesuksen syntymästä. Joulukuuseen erottamattomasti kuuluu myös latvatähti (vrt. muinaisuskontojen taivaannavan yhteys pohjantähteen). Se muistuttaa kristityille vanhatestamentillisesta ennustuksesta ”Tähti nousee Jaakobin keskeltä, valtiaan sauva Israelista” (4 Moos. 24:17). Itämaan viisaat miehet tunsivat Raamattunsa ja lähtivät etsimään Israelin kuningasta tuon ennustuksen perusteella. Tuoksuvat, mausteiset piparit joulukuusessa ja lahjat kuusen alla muistuttavat Itämaan tietäjien Jeesus-lapselle tuomista lahjoista. (Lempiäinen 2002, 270–271.)

Kalevalan katala tammi ja muita suomalaisia muinaisia tapoja uskontokuntiin kuulumattoman joulukuusen taustalla

Kalevalan tarustossa kerrotaan katalasta tammesta. Väinämöinen ei aluksi onnistunut kasvattamaan metsää, mutta lopulta hän sai taikavoimin tammen itämään. Tammesta kasvoi niin suuri, että se peitti koko taivaan; ei päässyt aurinko paistamaan, ei kuu kumottamaan, eikä sade lankeamaan maahan. Puu piti kaataa. Kalevalasta ei löytynyt kuitenkaan miestä tuohon hommaan, vaan nousi merestä peukalonkokoinen mies tehtävää suorittamaan. Kolmannella iskulla tammi kaatui ja tarina kertoo kaatuneesta puusta:

”Kenpä siitä oksan otti, se otti ikuisen onnen; kenpä siitä latvan taittoi, se taittoi ikuisen taian; kenpä lehvän leikkaeli, se leikkoi ikuisen lemmen. Mi oli lastuja pirannut, pälihellyt pälkäreitä, selvälle meren selälle, lake’ille lainehille, noita tuuli tuuitteli, meren läikkä läikytteli, venosina veen selällä, laivasina lainehilla. Kantoi tuuli Pohjolahan. Pohjan piika pikkurainen huntujahan huuhtelevi, virutteli vaattehia rannalla vesikivellä pitkän niemyen nenässä. Näki lastun lainehilla; tuon kokosi konttihinsa, kantoi kontilla kotihin, pitkäkielellä piha’an, tehä noian nuoliansa, ampujan asehiansa.” (Kalevala 1964, 9.)

Luontouskovat ovat herättäneet henkiin vanhoja, muinaissuomalaisen luontosuhteeseen liittyneitä tapoja. Hedelmällisyyteen liittyvä tapa on ollut laittaa kuusenoksille pieniä omenoita. Suomesta tunnetaan myös uhripuu, jonka oksille kiinnitettiin nauhoja. Sen juurelle vuotiin hopeaa tai tuotiin muita lahjoja metsänväelle hyvän pyyntionnen varmistamiseksi. Vanhan esikristillisen skandinaavisen tavan mukaan annettiin talvipäivänseisauksena pieniä lahjoja sukulaisille ja nykyisin uskontokuntiin kuulumattomat muistavat tällaisia vanhoja tapoja ja jättävät lahjapaketteja kuusen juurelle. Luontouskovaalle vihreä joulupuun symboloi elämää.

Luonnonuskova saattaa ripustaa kuusensa latvaan viisisakaraisen pentagrammitähden symboloimaan maata, ilmaa, vettä, tulta ja henkeä. Joulukuusi voi olla myös maaginen puu, jonka oksille voi ripustaa esineitä tai nauhoja, jotka symboloivat niitä toiveita, mitä haluaa toteutuvaksi. Omat tavoitteensa voi vaikkapa kirjata nauhaan, jonka sitoo kuusenoksaan. Kun nauha nököttää näkyvillä loppiaiseen asti, se muistuttaa omista tavoitteista ja päämääristä. Tähti, kynttilät ja pallot voivat symboloida myös taivaankappaleita ja nauhat niiden kiertoratoja. (Bergman, 2010.)

Islaminuskoisten pyhä puu

Islaminuskoiset pitävät pyhinä kirjoituksina samoja Raamatun tekstejä kuin kristitytkin. Kertomukset paratiisipuista ovat molemmille uskonnoille yhteisiä. Islaminuskoisten uuden paratiisin puutarha on täynnä varjoa antavia puita ja niiden herkullisia hedelmiä, joita vanhurskaat Jumalaa pelkäävät saavat käyttää hyväkseen. Islaminuskoisilla on kuitenkin oma maailmanpuunsa paratiisissa. Maailmanpuun lehdille on merkitty kaikkien ihmisten nimet. Allah voi tahtonsa mukaisesti pudottaa puusta minkä lehden haluaa, ja kuoleman enkeli Israfil ottaa pudonneet lehdet ja vie kuolemaan määrätyt maan päältä heille valmistettuun paikkaan. Islamin mytologiassa esiintyy myös Zaqqum-puu, jonka lehtiä ja hedelmiä viimeisen tuomion jälkeen kiroitut syntiset ja ilkimykset saavat ravinnokseen. ”Pun piikkiset oksat ja karvaat hedelmät turpoavat heidän ruumiissaan kuin sula maa.” (Biedermann 1993, 286.)

Kysyin oppilailta ovatko nämä tarinat tuttuja. Mitä nuorempia oppilaat olivat, sen innokkaammin he kertoivat tuntevansa tarinoita entuudestaan ja osallistuivat keskusteluun. Yksi ekaluokkalainen oppilas tunnisti kertomani tarinan, jossa puun piikkiset oksat ja karvaat hedelmät turpoavat syntisten ilkimysten ruumiissa. Innoissaan hän kertoi, että isä oli lukenut hänelle samaa tarinaa. Tokaluokkalaisille luokanopettaja oli syksyn aikana lukenut Kalevalaa ja tarina katalasta tammesta oli heille entuudestaan tuttu. Kolmos- ja nelosluokissakin tiedettiin Kalevala ja sen tarinoita. Kun kaikki uskontokunnat oli käyty läpi ja kaikki tarinat luettu, kerroin siitä miten näitä tarinoita oli alettu kuvittaa erilaisissa tekstiileissä kuten rukousmatoissa ja suomalaisissa vanhoissa ryijyissä. Samalla katselimme kuvia matoista ja ryijyistä. Myös rukousmatot ja niiden kuvioaiheet olivat joillekin oppilaille tuttuja. Joku kertoi että heillä oli kotonakin matto rukoilua varten ja toinen tiesi että moskeijassa rukoiltiin matolle polvistuneena.

Otin puheeksi myös erilaisia puihin liittyviä uskomuksia, vaikkapa sen, että jotkut uskovat saavansa voimaa puita halaamalla. Eräs toisluokkalainen oppilas oli nähnytkin jonkun ”höppänän” halaavan puita.

Juttelimme oppilaiden kanssa suomalaisista puihin liittyvistä sananlaskuista. Aika moni oli kuullut vanhempiensa sanovan: ”Raha ei kasva puussa”. Juttelimme myös siitä mitä se ja muut sanonnat, joka kuuseen kurkottaa se katajaan kapsahtaa tai sitä kuusta kuuleminen, jonka juurella asunto ja mennä metsään, tarkoittavat.

Juttelimme myös siitä, miten puut ovat eläinten koteja. Muuttolinnut matkaavat tuhansia kilometrejä muuttomatallaan ja palaavat pesimään aina samaan pihapuuhan. Oppilaat osasivat nimetä puissa asuvia eläimiä; orava, erilaiset linnut, madot ja koppakuoriaiset.

Kysyin oppilailta muistavatko he mitä lehtipuille tapahtuu vuodenaikojen vaihtuessa. Palautimme yhdessä mieliin miten ne tiputtavat syksyllä lehtensä ja kasvattavat uudet tilalle keväällä, kun auringonvalon määrä lisääntyy. Lapset erottivat ikivihreät havupuut lehtipuista. Muistelimme miten kaikki puut kukkivat keväällä tai kesällä, toiset näyttävämmiin ja tuoksuvammin, toiset vaatimattomammin, ja tuottavat syksyllä hedelmiä, käpyjä, tammenterhoja, pähkinöitä tai erilaisia siemeniä.

Alustus kesti luokasta ja keskustelun määrästä riippuen n. 20–25 minuuttia

Korostin, että nyt oppilailla on näistä edellä esittämistäni tarinoista ja opetuksesta huolimatta tehtävänä piirtää ihan omanlaisensa puu, jonka ei tarvitse esittää oikeaa puuta, vaan nyt voisi käyttää mielikuvitusta.

Tehtävän toteutus

Jaoin oppilaille A3:n kokoiset piirustuspaperit ja kerroin vahaliitu/vesiväritekniikan idean, jossa vahaliitu hylkii vesiväriä. Ensin siis piirrettään puu ja muut yksityiskohdat vahaliiduilla ja lopuksi laveerataan piirustus vesiväreillä. Oppilaat ottivat piirustusalustat ja vahaliidut esille. Jokaisella oppilaalla oli omat, hänelle nimetyt vahaliidut. Niissä oli 12 eriväristä liitua, joilla he piirsivät melko yksityiskohtaisia piirroksia puistaan. Piirtämisen välillä oppilaat kävivät välitunnilla ja jatkoivat piirtämistä vielä toisen tunnin aluksi.

Vesiväripaletit olivat yhteiskäytössä siten, että jokainen oppilas aina palautti käyttämänsä värit yhteiseen laatikkoon. Paletissa oli kaksi sinistä, punaista ja keltaista värinappia. Kertasimme kaikkien luokkien kanssa vielä, miten oranssia, vihreää, violettiä ja ruskeaa väriä saatiin sekoittamalla aikaiseksi. Suurimmalle osalle, jopa ekaluokkalaisille, tuo oli tuttua tietoa. Laveerauksessa ensimmäisen luokan opettaja ja koulunkäyntiavustaja painottivat järjestystä, jolloin laveeraaminen aloitetaan paperin yläreunasta, etteivät vaatteet sotkeentuisi kurkotettaessa maalaamaan kostean alareunan yli yläreunaa.

Vahaliiduilla piirtämiseen oppilaat käyttivät aikaa n. puoli tuntia. Vesiväreillä maalaamiseen n. 15 minuuttia ja tavaroiden paikoilleen asettamiseen ja siivoamiseen n. 10 minuuttia.

Piirtäessään ja maalatessaan oppilaat mielellään kertoivat siitä millainen heidän puunsa on. Kuvasin kolmosluokkalaisia tuntien lopussa kertomassa näitä tarinoita. Tästä syntyi ajatus kirjoittaa tarinat muistiin.

Tunnin lopuksi vielä jaoin oppilaille monisteen, jossa pyydettiin vanhempien suostumusta käyttää lapsen työtä tutkimusaineistona tutkimuksessani. (Liite 2, Tutkimuslupa.)

Tehtävän jälkeen

Tammikuun aikana oppilaat kirjoittivat vielä tarinan omasta puustaan äidinkielen atk-tunnilla. Nelosluokkalaiset piirsivät kuvansa ja kirjoittivat tarinansa saman päivän aikana ja kuvat olivat heillä atk-luokassa mukana. Heillä kirjoittaminen tapahtui luokanopettajan ohjauksessa. Muiden kolmen luokan oppilaat kirjoittivat tarinansa vasta myöhemmin ja sain olla ohjaamassa kirjoittamista. Kuvat olivat kirjoitettaessa tietokoneen vieressä. Osa oppilaista selvästi kirjoitti tarinan piirtämästään puusta tai piirtämälleen puulle, jolloin tarina ja kuva muodostavat kokonaisuuden. Näistä oppilaista osa kirjoittaa tekstinsä hyvin kertovina/kuvailevina: ”Minun puussani on kukkia. Siinä on hyviä omenoita. Siinä on linnun pesä.” Joillekin kuva oli enemmän lähtökohta mielikuvitukselle ja tarinassa on silloin muutakin kuin mitä selvästi näkyy kuvassa. Osa taas kirjoitti tarinaansa, ei niinkään kuvatekstinä, vaan ennemminkin itsenäisenä tarinana. Kirjoittaminen oli hyvin spontaania enkä puuttunut juurikaan tekstien sisältöön vaan autoin ennemminkin tekstin muokkauksessa. Välillä kun joku oppilas kirjoitti: ”Minun puuni on taikapuu”, niin saatoin kysyä: ”Mistä sen tietää, että se on taikapuu?” Tai kun joku kirjoitti että ”Minun puuni on surullinen”, niin saatoin kysyä: ”Miksi se on surullinen?” Näillä kysymyksillä kannustin oppilaita kuvailemaan sellaisia asioita, jotka eivät välity pelkästään kuvaa katselemalla.

Tunnin jälkeen meillä ei ollut aikaa katsella piirustuksia yhdessä. Katselemisen teki hankalaksi myös se, että työt olivat valmistuttuaan märkiä ja siksi hankalasti esiteltäviä. Myöhemmin keväällä kun tarinat oli kirjoitettu, ripustin työt koulun käytävien seinille ja tutkimme niitä pienryhmissä. Jokaisella oppilaalla oli tilaisuus lukea oma tarinansa, mutta toisten töitä ei yhteisesti kommentoitu. Olin myös kuvannut kakkosluokkalaiset lukemassa oman tarinansa. Myöhemmin keväällä katselimme tuon videon yhdessä atk-tunnilla. Kaikille oppilaille monistettiin ”Minun puuni”-oppilastöistä oma pieni, muuten mustavalkoinen kirjanen, jossa kuitenkin kyseisen oppilaan oma työ oli tulostettu väritulosteena.

Mukava yhteensattuma oli keväällä 2010, kun Kuusikon koululla toteutettiin ympäristökeskuksen aloitteesta ”Minun puuni” – projekti. Projektin aikana jokainen oppilas istutti männyn siemeniä ja seurasi siementen itämistä ja taimien kasvamista. Koulun päättyessä kesäkuun alussa oppilaat saivat viedä puun taimet kotiinsa istutettavaksi haluamaansa paikkaan.

Keväällä mietittiin opettajakunnassa jälleen, miten koulun kevätjuhlasta saataisiin mahdollisimman monikulttuurinen ja kaikille yhteinen. Yhtenä ohjelmanumerona päätettiin esitellä opetuskokeilussa työstettyjä oppilastöitä. Juhlassa esittelin aluksi opetuskokeilua ja sen taustoja ja kerroin lyhyesti elämänpuutraditiosta. Sen jälkeen jokaisesta luokasta kaksi oppilasta luki oman puutarinansa samalla, kun hänen piirtämänsä kuva puusta heijastettiin valkokankaalle. Mukana oli sekä suomalais- että ulkomaalaistaustaisia lapsia. Kaikki, joille esiintymistä ehdotettiin, eivät halunneet osallistua esitykseen. Mukana olleet oppilaat esittivät kuitenkin tarinansa ylpeinä. He olivat paitsi piirtäneet hienon piirustuksen ja kirjoittaneet siihen mielenkiintoisen tarinan, mutta sen lisäksi he vielä pääsivät esittämään nämä haltioituneelle yleisölle. Oli todella koskettavaa nähdä vanhempien olevan niin ylpeitä lapsistaan. Juhlan jälkeen moni vanhempi tuli kiittämään paitsi juhlasta, myös kotiin saapuneesta monistetusta puukirjasesta.

3. Tutkimusaineiston luokittelua

Opetuskokeilun tuloksena oli käsissäni tutkimusaineistona 74 kpl A3:n kokoiselle paperille vahaliiduilla piirrettyä ja vesiväreillä maalattua piirustusta ja 71 äidinkielen tunnilla kirjoitettua tarinaa, videolle taltioimiani otteita opetustilanteista ja oppilaista kertomassa piirustuksistaan sekä muistiinpanoni opettamisesta.

Tarkastelen tekstissäni seuraavaksi oppilastöitä. Aluksi katseeni kiinnittyy siihen mitä kuvissa näkyy ja kuvailen sitä mitä oppilaat ovat piirtäneet. Monissa töissä näyttää olevan suoraan yhteys siihen mitä opetin ja mistä olimme keskustelleet oppilaiden kanssa alustuksen aikana. Otan esille näitä opetuksesta omaksuttuja asioita. Hyvin pian huomaan kuitenkin etsiväni tekstistä ikään kuin selvitystä siihen mitä kuvassa on ja päädyn tarkastelemaan kunkin oppilaan kuvaa ja tekstiä yhtenä kokonaisuutena, ikään kuin kertomuksena. Silloin näistä kertomuksista alkaa hahmottua erilaisia teemoja kuten puiden inhimillistäminen ja omien tunteiden sijoittaminen ja suojeleva suhtautuminen puihin, puiden yliluonnolliset kyvyt sekä median vaikutus kertomuksiin. Kirjoitan näistä teemoista omissa luvuissaan. Lainausten jäljessä suluissa olevat sivunumerot viittaavat liitteessä olevaan kuvastoon (Liite 3.)

Mitä kuvissa näkyy?

Suurin osa koko tutkimusaineiston puista on rungoltaan ruskeita. Näitä ruskearunkoisia vihreälatvuksisia puita on vaikea tulkita miksiäkään erityiseksi puulajiksi. Neljässä puussa runko on sininen, kolmessa se on monivärinen. Punainen, harmaa ja musta ovat väreinä kukin yhden puun rungossa. Latvus on puissa yleisesti vihreä (57 kpl), mutta joukossa on myös kaksi sinistä ja oranssia sekä yksi keltainen, musta ja monivärinen latvus. Kahdeksassa puussa on vain oksat ilman erillistä latvusta. Kahdessa kuvassa näkyy puusta vain runko ja puun latvaosa jää paperin reunan ulkopuolelle. Yhdeksässä piirustuksessa puun latvus rajautuu myös osittain paperin yläreunan ulkopuolelle. Yhdeksässätoista puussa on kuvioita, jotka voi hahmottaa hedelmiksi, marjoiksi, kukiksi tai kävyiksi. Kuusipuita on kolmessa piirustuksessa. Puita, joissa kasvaa rahaa on kahdessa piirustuksessa (s. 5 ja 16). Mukana on selvästi yksi palmupuun (s. 9), itkupaju (s. 68) ja toteemipaalu (s. 74).

Puut eivät aina ole yksin vaan kuvissa esiintyy ihmisiä, oravia, jäniksiä, lintuja, perhosia, keijuja, aaveita, hirviöitä, kettu, karhu, puukäärme, peikko, apinoita ja tiikeri. Myös aurinko, kuu, tähdet ja pilvet ovat mukana kuvastossa. Useimmiten taivas on sininen, mutta 21 piirustuksessa se on jonkun muun värinen.

Kuvastoa leimaa kauttaaltaan pyrkimys naturalismiin. Melkein kaikissa puissa on runko ja latvus ja vain muutamassa kuvassa latvus on kuvapinnan ulkopuolella. Vaikka teksteissä puut lentävät tai ne on kaadettu tai kaadetaan, niin kuvissa jokainen puu on seisaallaan. Puut näyttävät muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta puiltä, kahden ekaluokkalaisen puu näyttää enemmän kukalta. Aineistossa on myös puita, jotka voisivat aivan yhtä hyvin kuvata ihmistä; runko on vartalo, puulla on kädet ja kasvot suineen ja silmineen ja vieläpä latvus muodostaa hiukset tai hatun (s. 4, 26, 27, 34, 43, 57, 59, 60, 61, 72 ja 75) Yhden puu palaa (s. 40) ja se voisi olla hyvinkin jokin muu pystyssä seisova palava objekti, palamisen esittäminen nousee

tärkeämmäksi viestiksi kuin itse puu. Yksi ainut kuva esittää selvästi jotain muuta kuin elävää puuta, nimittäin jo aiemmin mainittu toteemipaalu (s.74).

Opetuksen vaikutus kertomuksiin

Kuvissa ja tarinoissa on paljon aiheistoa suoraan asioista, joista puhuimme oppilaiden kanssa ennen piirtämisen aloittamista. Kannustin oppilaita piirtämään satupuita, siis sellaisia, joita ei oikeasti ole olemassa, vaikkapa niin että puussa voi olla kukkia ja hedelmiä yhtä aikaa (s. 23, 25, 30, 42). Niinpä sitten tutkimusaineistossa on paljon tällaisia puita. Juttelimme myös siitä, että puut ovat eläinten koteja ja sitten oppilaiden puissa asustelee monenlaisia eläimiä mutta myös erilaisia mielikuvitusolentoja. Tarinoissa on myös paljon viittauksia siihen miten puu muuttuu vuodenkierron mukaan. *"Olipa kerran vihainen puu. Oli kaunis syksy. Puun oli vihainen kun hänen lehdet tippuivat ja metsästäjät tulivat hakkaamaan puun."* (s. 11). *"Olipa kerran surullinen puu. Puu oli surullinen, koska sen lehdet tippuivat alas. Puu ei hymyillyt koko talven, sillä se ei tiennyt että keväällä lehdet kasva taas."* (s. 12). *"Puu kukkii keväällä. Puu kasvattaa hedelmiä kesällä. Puu ei tiputa lehtiä syksyllä."* (s. 37). *"Kesäisin puu on täynnä hedelmiä ja kukkia. Talvisin puu on valkoinen ja puussa kasvaa suklaata, jonka päällä on vaniljaa."* (s. 42). *"Kun tulee talvi, se ei vaihda väriä tai pudota lehtiä."* (s. 57). *"Vaikka, kun talvi tulee, siitä ei lähde lehdet. Kesällä ja keväällä siellä ei ole ötököitä, mutta siellä on paljon eläimiä."* (s. 59).

Kerroin oppilailleni, että elämänpuutraditioon liittyy uskomus maailman keskipisteessä sijaitsevasta vuoresta ja sillä seisovasta suuresta puusta, joka kannattelee taivasta. Kolmen kertomuksen voi tulkita saaneen vaikutteita opetuksestani. *"Puu oli niin pitkä, että sen lehdet osuivat pilviin."* (s. 3) Näistä kahden tarinassa on viitteitä puun yhteydestä taivaankappaleisiin. *"Puussa on taika – se on satupuu. Sen takia puun vieressä on paljon tähtiä."* (s. 13). *"Silloin tähdet tulevat erivärisiksi. Kuu ja aurinkokin tulevat katsomaan sitä."* (s. 25). Yhdessä tarinassa on suora lainaus Kalevalan tarustosta; *"Tämä puu on taikapuu ja ken siitä oksan taittaa, ikuisen onnen saa."* (s. 23). Alustuksessa kerroin myös Pohjois-Amerikan intiaanien keskuudessa olleen omituisia paalujumalia, jotka edustavat kosmista järjestystä ja tulkiten somalioppilaan piirtäneen toteemipaalun sen pohjalta (s. 74).

Kahdessa piirustuksessa aiheena on opetuksesta esim. sananparsa; raha ei kasva puussa. Tosin ajatus on kääntynyt nurin niskoin, nyt puut ovatkin rahapuita. (s. 5 ja 16.) Teksteissään oppilaat kertovat: *"Ja toisena päivänä hänelle kasvoi rahaa? ... Nimittäin, hän kyllästyi. Hän kallistui ja ihmiset ottivat rahaa."* (s. 5). *"Aina öisin siihen kasvaa 900 000 euroa. Sillä on taikavoimia. Se on hyvä hyvälle ja paha pahoille. Sen nimi on Iso Rahapuu."* (s. 16). Kolmaskin oppilas, jonka kuvassa ei kuitenkaan näy rahaa, kirjoittaa tekstissään: *"Olipa kerran pieni puu. Se olin nuori. Sitten hän kasvoi ja kasvoi. Hänestä tuli pitkä. Eräänä päivänä hänelle kasvoi rahoja..."* (s. 6).

Päiväkirjaani olen kirjoittanut, miten yksi ekaluokan oppilas kertoo piirtävänsä muslimien piikkisestä hedelmästä, joka turpoaa syntisten mahassa. Hänen kirjoittamassa tarinassa ei kuitenkaan ole sama kertomus, vaan puu on kiltti ja sillä on taikavoima syödä vaikka karkkeja. (s. 18)

Piirrettyjä joulukuusia aineistossa on kolme ja niihin liittyvissä tarinoissa kaikissa mainitaan joulukuusen olevan kuvassa. (s. 21, 33 ja 41). Kaikki joulukuuset ovat uskonnonopetukseen osallistuvien oppilaiden piirtämiä.

Kaiken kaikkiaan näitä piirustuksia ja tarinoita, joissa jollakin tapaa näkyy nämä eri uskontoihin liittyvät elämänpuutarinat vaikuttamina, on aineistossa vain nämä edellä mainitut.

Puiden inhimillistäminen

Yksi yleisesti esiintyvä ja huomiota kiinnittävä piirre oppilaiden piirustuksissa on luonnon inhimillistäminen. Puille on usein piirretty silmät ja suu (26 kpl), jalat (3 kpl) ja kädet (16 kpl). Latvus muodostaa hiukset (13 kpl). Myös teksteissä kerrotaan miten puilla on ihmisen ruumiinosia ja ne näkevät, kuulevat, puhuvat, kertovat tarinoita, laulavat jne. *"Minun puuni on iloinen. ... Sillä on tukka. ... Puullani on jalat."* (s. 55). *"Se eli ja sillä oli silmät, suut ja korvat ja niillä hän pystyi kuulemaan, näkemään ja puhumaan. ... Puu sanoi että hänet voi leikata pois."* (s. 72). *"Puuni ei ole koskaan surullinen, aina vain iloinen. ... Puussa käy orava, puun hyvä ystävä kiipeilemässä ja juttelemassa puuni kanssa."* (s. 57).

Puut myös tekevät kaikkea mitä ihmisetkin; liikkuvat, karkaavat, potkivat, hakkaavat, halaavat, ottavat kiinni, tappavat jne. *"Ja sitten paha puu nauroi tällä tavalla hi hi hii. ... sitten paha puu pyörtyi."* (s. 43). *"Se oli tosi paha puu, koska se tappoi ihmisen."* (s. 54). *"Minun puuni tykkää tanssia."* (s. 55). *"Puuni tykkää myös laulaa."* (s. 57).

Puilla on myös tunteita. Kuvissa ne ovat hyvin ilmeikkäitä ja tarinoissa esiintyy hämmästyneitä, vihaisia, iloisia tai surullisia puita. *"Puu on joskus hämmästynyt, iloinen ja virkeä. ... Tällä puulla on kasvot ja sillä on tunteita."* (s. 59). *"Puu oli surullinen, koska hän oli ruma ja kaikki ihmiset sylkivät hänen päälleen. ... ja puu eli elämänsä loppuun asti tyytyväisenä."* (s. 72).

Tarinoissa puihin on liitetty muitakin inhimillisiä ominaisuuksia, ne voivat olla ystävällisiä, kilttejä, luotettavia, pahoja ja vaarallisia tappajapuita sekä sairaita tai hyvinvoivia. Usein niillä on myös ystäviä tai vihamiehiä. *"Puulle voi kertoa kaikki salaisuudet, sillä puu ei kerro niitä ikinä eteenpäin... Puu on kiltti kaikille!..."* (s. 52). *"Se ei ollut aivan tavallinen omenapuu, sillä se oli kiltti ja antoi omeniaan toisille tiputtamalla ne. Toisin kuin toinen omenapuu, se oli itseksä ja ahne eikä ikinä halunnut tiputtaa omeniaan... Omenapuu oli päättänyt pitää omenansa ja siitä tuli ilkeä... Eräänä päivänä kiltti omenapuu tuli puhumaan sille. Sitä kadutti miten tyhmä se oli ollut... Mikä parasta, siitä tuli kiltin omenapuun paras ystävä."* (s. 63). *"Olipa kerran Tosi paha puu. Se oli tosi paha puu, koska se tappoi ihmisen. Siis tosi, tosi, tosi paha puu. Kansalaiset pelkäsivät sitä."* (s. 54).

Oppilaat käyttävät tutkimusaineiston teksteissä puhuessaan puistaan hyvin yleisesti persoonapronominia hän. *"Nuori puu katsoi muita puita ja he nyökkäsivät. – Aha, selvä, hän sanoi."* (s. 67). *"Ketkään eivät tykänneet puusta eikä apinasta koska he olivat erilaisia, mutta he olivat onnellisia."* (s. 69). *"Puu oli surullinen, koska hän oli ruma ja kaikki ihmiset sylkivät hänen päälleen."* (s. 72).

Itsen ja omien tunteiden sijoittaminen puuhun ja tarinoihin

Tutkimusaineistosta nousee esille myös kiinnostavalta tuntuva seikka. Vaikuttaa nimittäin siltä, että inhimillistäessään puunsa, lapsi saattaa sijoittaa siihen omia tunteitaan ja ominaisuuksiaan.

Moni oppilas näytti puu+teksti – tehtävän avulla käsittelevän koulun käynnin ongelmiaan, itseään ja suhdettaan muihin. Tutkimuseettisistä syistä voin kuitenkin luonnehtia oppilaitten kuvien ja tekstien yhteyttä tässä vain melko yleisluonteisesti. Kuvan ja tekstin suhde ne tuottaneen lapsen omaan maailmaan näyttävät monesti aivan ilmeisiltä. Johtopäätösten tekemisessä pitää kuitenkin olla varovainen; asia vaatisi lisätutkimusta. Siltä kuitenkin näyttää, että lapsen jo jonkun verran entuudestaan tuntevalle kuvat ja niihin kirjoitetut tekstit tarjoavat monessa kohtaa aineistoa, jonka pohjalta voisi päätellä lapsen käsitelleen tässä tehtävässä aivan erityisesti suhdettaan esimerkiksi koulun käyntiin, itseensä ja muihin ihmisiin (vrt. Efland 2009, xx).

Tyttöjen ja poikien puut

Myös tyttöjen ja poikien piirustuksissa hahmottuu ero. Yleisesti tyttöjen puut tarjoavat kodin eläimille, suojelevat ihmisiä ja eläimiä ja koko metsää ja niissä on kukkia, hedelmiä ja karkkia. Myös rahapuut olivat tyttöjen puita ja yleisesti tyttöjen puille voi esittää toivomuksia. Tyttöjen puut sekä kertovat tarinoita että säilyttävät muistoja ja niiden taikavoimat parantavat ja tuovat onnea. Sankarit ja supersankari esiintyvät poikien tarinoissa, mutta yleisesti poikien puut myös tuhoavat ja niissä asuu hirviöitä, mörköjä ja zombeja. Ne ovat kaikella tapaa ”pahoja”, purevat, potkivat, tappavat ja puolustautuvat. Aineistossa seikkailevat metsurit, sahurit ja metsästäjät, joilla on pahoja aikomuksia, löytyvät poikien kertomuksista. Poikkeuksen tähän tekee nelosluokkalaisten tyttöjen tarinat, joissa pääsääntöisesti on jotenkin tuhoisa loppu. Muuten tähän yleistykseen tyttöjen ja poikien kertomusten erilaisuudesta löytyy tutkimuksessani vain harvoja poikkeuksia.

Puiden yliluonnolliset kyvyt

Näitten inhimillisten piirteitten lisäksi monissa kuvissa ja suurimmassa osassa tarinoista puilla esiintyy yliluonnollisia voimia, henkimaailman kykyjä. Olin kertonut oppilaille Kalevalan katalasta tammesta, jolla oli taikavoimia. Islaminuskoisten elämänpuutraditiossakin Allah toteuttaa tahtoaan puiden yliluonnollisten kykyjen avulla. Henkimaailman ei-inhimillisinä kykyjä, taikavoimia esiintyy 33 kirjoituksessa. Joissain tarinoissa nuo taikavoimat ovat vain osa tarinaa, joissakin koko tarinan juoni. Jotkut oppilaat ovat myös piirtäneet puut käyttämässä yliluonnollisia voimiaan. *”Olipa kerran puu, joka osasi lentää.”* (s. 1). *”Puussa on taika – se on satupuu. Sen takia puun vieressä oli paljon tähtiä.”* (s. 13). *”Puulla oli titaanisuoja.”* (s. 44). *”Puuta palvottiin, koska puulla oli maagisia voimia.”* (s. 46). *”Olipa kerran puu, joka ei antanut talven tulla.”* (s. 47). *”Minun puussani on onnenoksia.”* (s. 56). *”Poika näki puun silmät, puu ampui laser katseella.”* (s. 62).

Suojeleva suhtautuminen puihin

Yhtenä opetuskokeilun tavoitteena oli rakentaa oppilaiden luontosuhdetta. Tulkitsen edellä lueteltujen teemojen, puiden inhimillistämisen ja niihin liitettyjen taikavoimien edustavan ja rakentavan suojelevaa suhtautumista luontoon. Koska puu tuntee, niin sitä ei voi kohdella huonosti. Tai kun sitä kohdellaan huonosti niin se voi taikavoimillaan estää sen tai aiheuttaa tuhoa pahan tekijälle. Näissä tarinoissa luonnon tai juuri tämän puun suojele tulee erityisesti esille. Puu tulisi kaataa, mutta syystä tai toisesta se ei onnistu vaan puu ”pelastuu” ja elää onnellisena elämänsä loppuun asti. Tyttöjen piirustuksissa myös puut suojelevat ja tarjoavat kodin ja turvaa tai hedelmiä syötäväksi. Mukana on surullisiakin tarinoita, joissa kaikki ei pääty hyvin vaan puu joutuu vihkotehtaaseen tai pelastaa muut puut, mutta kuolee itse. Vielä aineistosta löytyy tarinoita, joissa puilla on kyky puolustaa itseään erityisten voimien avulla. *”Se palaa koska se puolustaa itseään.”* (s. 40). *”Se on taikapuu, koska hän auttaa muita ja hänelle annettiin voima, jolla elää aina.”* (s. 42). *”Metsässä oli paju. Se oli lumottu taialla. Taika suojelee puuta kaikelta.”* (s.71).

Median vaikutus kertomuksiin

Muutamissa tyttöjen piirtämissä kuvissa ja niihin liittyvissä tarinoissa esiintyy keijuja. Yhdessä kuvassa on pussi, josta oppilas kertoo videolla, että siinä on keijupölyä. (s. 58). Toinen oppilas kertoo tarinassaan keijupölystä: *”Se saa energiaa sinisestä keijupölystä ja sinistä keijupölyä saa sinisestä kuusta. Jos haluaa saada sinistä keijupölyä, niin pitää asettaa kuukivi kuun alapuolelle.”* (s. 53). Kolmas oppilas kuvailee kirjoituksessaan piirustustaan: *”Ne ovat keijupuita.”* (s. 27). Päiväkirjamerkinnöissän on maininta käydystä keskustelusta, jossa kolmosluokkalaiset tytöt kertovat katselevansa videoita Helinä-keijusta ja lupaavat lainata minullekin videoita katsottavaksi.

Poikien teksteissä ovat mukana erilaiset sankarit, supersankarit ja Tähtiensota elokuvissa esiintyvät Star wars tyypit. Tarinoissa vilahtelee myös muita mediamaailmasta tuttuja hahmoja; Paris Hilton, Mohammed Ali, Superman, Sidney Crosby jne. *”Paris Hilton ja henkivartijat olivat seuraamassa ottelua ja Paris Hiltonilla oli Muhammed Alin kaikki fanitavarat.”* (s. 46). *”Sitten kasvoi uusi puu ja sekin kuoli ja sahattiin. Sitten tuli Sidney Crosby ja se löi sitä Rbk-lätkämailalla.”* (s. 50). *”Mutta Superman voittaa puuni.”* (s. 61). *”Sitten se hyvä Superman torjui laserammuksen ja siirsi puun muualle.”* (s. 62).

Monikulttuurisuus piirustuksissa ja tarinoissa

Samalla kun analysoin ja jaoin aineistoa eri teemoihin, tarkastelin sitä, kuka mitäkin on piirtänyt ja kirjoittanut. Pyrin hahmottamaan miten monikulttuurisuus, ja ero suomalais- ja ulkomaalaistaustaisten lasten välillä näkyi tässä tutkimusaineistossa.

Piirustuksista on vaikea päätellä tekijän etnistä taustaa. Kuitenkin tarkemmin tutkiessa alkaa vaikuttaa siltä että stereotyyppiset puut, joissa on ruskea varsi ja pallomainen, vihreä latvus ovat yleisemmin suomalaistaustaisten lasten piirtämiä, tosin niitä jonkin verran piirtävät myös

ulkomaalaistaustaiset oppilaat. Palmupuu ja rahapuut ovat ulkomaalaistaustaisten oppilaiden piirtämiä.

Alustuksen aikana lukemani tarinat näkyvät muutamissa piirustuksissa ja tarinoissa. Piikkipensas on muslimitaustaisen oppilaan piirtämä samoin kuin toteemipaalu. Kaikki kuvat kuusista ja niihin liittyvät tarinat joulukuusista ovat suomalaistaustaisten, uskonnon opetukseen osallistuvien oppilaiden piirtämiä, samoin kuin piirustus ja tarina, joka on saanut vaikutteen Kalevalan tarusta.

Puiden inhimillistäminen näkyy sekä suomalais- että ulkomaalaistaustaisten lasten piirustuksissa silminä, suina, korvina ja ruumiinosina sekä teksteissä puhumisena, laulamisena, nauramisena ja muina inhimillisinä toimina ja ominaisuuksina. Muslimien ihmisen kuvaamisen kiello ei siten siis näy tässä tutkimusaineistossa. Samoin puiden yliluonnolliset kyvyt esiintyvät aineistossa riippumatta onko oppilas suomalais- vai ulkomaalaistaustainen.

Median vaikutus näkyy paitsi tarinoiden sisällössä myös tavassa kertoa tarinaa ja vaikuttaisi olevan ainut teema, joka erottelee oppilastyöt kulttuuritaustan perusteella. Ulkomaalaistaustaiset ja varsinkaan muslimioppilaat eivät piirrä ja kirjoita tarinoita, joissa esiintyy länsimaisia mediahahmoja. Tämä mediamaailman vaikutus oppilastöihin näkyy myös tyttöjen ja poikien kirjoitettujen tarinoiden sisällön erilaisuutena. Pojat kirjoittavat tarinoita, joissa esiintyy sankareita ja supersankareita tai mörköjä ja kummituksia. Teksti on kuvailevaa ja lauseet alkavat usein sanoilla: minun puuni on. Poikien teksti on usein myös sarjakuvamaista ja sisältää huudahduksia kuten KÄÄK, BUM, AARGGHH jne. Tyttöjen tarinoissa on keijuja. Tyttöjen tarinoiden lauseet ovat usein pidempiä kuin poikien tarinoissa. Tyttöillä on myös usein tarinoissaan juoni.

Opetuskokeilua aloittaessani monikulttuurisuus määrittyi minulle etnisenä erilaisuutena, oppilasjoukossa oli ulkomaalaistaustaisia, eri kansallisuuden omaavia oppilaita. Myös uskonnollinen tausta oli määrittämässä monikulttuurisuuskäsitetäni, ryhmässä oli sekä suomalais- että ulkomaalaistaustaisia kristittyjä ja muslimeja eri maista. Myös heitä, jotka osallistuivat elämäkasvatustiedon opetukseen, oli eri kansallisuuksista. Tämä uskontoon perustuva erilaisuus näkyy näissä oppilastöissä vain ihan muutamissa tapauksissa. Sen sijaan aineistossa on selkeä ero tyttöjen ja poikien tarinoiden sisällössä ja erityisesti tämä ero korostuu suomalaistaustaisten oppilaiden kohdalla ja sen voi nähdä ehkä länsimainen mediamaailman vaikutuksena. Monikulttuurisuuden käsite alkaa kiinnostaa minua uudella tavalla. Tämän aineiston perusteella alan hahmottaa että monikulttuurisuus ei ole pelkästään etnistä ja uskonnollista erilaisuutta, vaan se on vaikeammin määriteltävä käsite.

4. Tulkintaa

Kasvattajan ja kasvatettavan vuoropuhelu

Oppitunnilla kuvan tekeminen on tilannesidonnaista ja perustuu vuoropuheluun opettajan ja oppilaan välillä. Opettaja antaa aiheen ja oppilas toteuttaa työn. Tehtävää antaessani minulle oli tärkeää, että oppilaiden ei tarvinnut keskittyä jonkun tietyn, heille uuden tekniikan opetteluun vaan he voisivat olla mahdollisimman luovia tuttuja tekniikoita käyttäen. Kerroin oppilaille paljon erilaisia tarinoita, uskomuksia, sananlaskuja ja suhtautumistapoja puihin. Tavoitteenani oli inspiroida oppilasta keksimään oma tarinansa puulle. Olin vielä juuri ennen työhön ryhtymistä korostanut oppilaille oman mielikuvituksen tärkeyttä tätä työtä tehtäessä. Millainen on minun puuni? Se mitä olin alustuksessa kertonut ja mistä olimme jutelleet, jollakin tapaa tulee esille useimmissa töissä. Sen lisäksi aineistossa on töitä, joissa on oppilaan ihan oma tarina, esimerkkinä vaikkapa kakkosluokkalaisten ”Minun puuni palaa”-kertomus tai nelosluokkalaisten tarina, jossa puu imaisee tytön sisäänsä.

Marjo Räsänen jaottelun mukaan opettaja, joka ottaa huomioon oppilaiden erilaiset taustat ja tähtää oppilaan persoonallisuuden kasvuun sekä kannustaa oppilaita yksilölliseen ja omaperäiseen ilmaisuun, toteuttaa itseilmaisua korostavaa taidekasvatusmallia. Oppimisen yhtenä tavoitteena on psyykinen tasapaino. Vuorovaikutussuhde on oppilaskeskeinen ja opettaja toimii resurssihenkilönä tarjoten runsaasti materiaaleja, mutta välttämällä varsinaisten tekniikoiden opettamista. Itseilmaisua korostava taidekasvatusmalli on yksi Räsänen neljästä taideopetuksen käytäntöjä kuvaavista malleista. Kolme muuta ovat jäljittelyä korostava, visuaalista kulttuuria korostava ja muotoa korostava malli. (Räsänen 2008, 80–98.)

Oma taideopetukseni ainakin tässä kokeilussa vaikuttaa painottuvan itseilmaisua korostavaksi. Opetuksen tavoitteena oli itseilmaisun kautta oppia etsimään omaa identiteettiä, vahvistamaan omaa minäkuvaa ja työstämään suhtautumistaan ympäröivään maailmaan.

Tunnistan opetuksessani jotain myös kolmesta muusta taidekasvatusmallista. Räsänen toteaa, että yksittäistä taidekasvatusmallia johdonmukaisesti noudattavaa opettajaa on miltei mahdotonta löytää. Hän nimeää tällaisen eri taidekasvatusnäkömyksiä opetuksessaan yhdistelevän opetuksen integroivaksi taideopetukseksi. (Räsänen 2008, 96–98.)

Noudattelin jäljittelyyn perustuvaa taidekasvatusmallia kannustamalla niitä oppilaita, jotka kamppailivat saadakseen oikean näköisen puun, katsomaan ulos ikkunasta ja tekemään huomioita aidosta ympäristöstä. Visuaalista kulttuuria painottavaa taidekasvatusmallia opetuksessani edustaa oppilaille näyttämäni kuvat islaminuskoisten rukousmatoista ja vanhoista suomalaisista ryijyistä. Oppilaiden töissä tämä visuaalisen kulttuurin merkitys näkyy mediamaailman vaikutuksena erityisesti joidenkin oppilaiden tarinoihin. Oppilastöistä on helppo erottaa suomalaistaustaiset, länsimaisen median parissa aikaansa viettävät oppilaat. Heillä on suoria lainauksia mediahahmoista, sisällöistä ja tavassa kertoa tarinaa. Kuvissa ja tarinoissa esiintyy keijuja, Superman-hahmoja, Star Wars-tyyppejä ja muita mediamaailman hahmoja. Sukupuoliero on selkeämpi tämän mediamaailman vaikutuksen johdosta suomalaistaustaisten oppilaiden piirustuksissa. Muotoa korostavan taidekasvatusmallin periaatteita tunnistan toteuttaneeni opetuksessani vähiten, kuitenkin siinä kohtaa kun oletin oppilaiden osaavan, tai kertosin vahaliitu/vesiväritekniikan periaatteita. Vahaliitu on melko

kömpelö piirrin verrattuna vaikkapa lyijykynään ja kehotin oppilaita ottamaan sen huomioon piirustuksen sisältöä ja yksityiskohtia miettiessä. (vrt. Räsänen 2008, 80–89.)

Vielä löytyy aineistosta niitäkin töitä, joissa esteettisyys ja kuvallinen ilmaisu, se miltä kuva näyttää ”taideteoksena”, on korostuneessa roolissa. Teksteissäkin viitataan tähän kertomalla miten minun puuni on kaunis tai hieno.

Räsänen ajattelee näiden erilaisten taidekasvatuksen mallien koskevan kuvataiteen opettamista. Hän käyttää mallien yhteydessä opetuksen sijasta kasvatuksen käsitettä korostaakseen sitä, että erilaisissa lähestymistavoissa tiivistyy käsitys kuvataiteesta kehityksen ja oppimisen välineenä. (Räsänen 2008, 81.) Tarkastellessani samalla omaa opettamistani ja oppilaiden piirustuksia ja tarinoita huomaa, että niiden oppilaiden töissä, jotka kertovat omia koskettavia tarinoitaan, korostuu itseilmaisuus. Kuvan tekeminen vaikuttaa olevan sellaisille oppilaille puhetta kuvan ja minän välillä. Kuva kertoo minusta, siis oppilaasta itsestään. Minulle syntyy ajatus, että samalla tavalla kuin Räsänen mielestä opettaja intuitiivisesti ”valitsee” oman tapansa opettaa, niin oppilas omalta osaltaan ”valitsee” oman tapansa oppia ja kasvaa ja tuottaa kuvia. Näin ei olisi pelkästään integroivaa taideopetusta vaan myös integroivaa (taide)oppimista, taiteen avulla kasvamista. Aineistossa on muutamia töitä, joissa eri lue taideoppimismallit ovat edustettuina hyvin puhtaina. Useimmissa töissä voi kuitenkin tunnistaa näiden oppimisen mallien sekoittuneen.

Puiden inhimillistäminen itseilmaisun ja monikulttuurisuuden mittarina

Itseilmaisua korostava taideoppiminen ilmentyy oppilastöissä ehkä selkeimmin niissä töissä, joissa oppilas inhimillistää luontoa tai asettaa puille omia tunteita. Puiden inhimillistäminen on yksi piirustuksista ja tarinoista esiin nouseva, huomiotani kiinnittänyt teema. Inhimillistäminen näkyy kauttaaltaan koko aineistossa sekä suomalaissyntyisten että ulkomaalaistaustaisten oppilaiden piirustuksissa ja tarinoissa, eikä esim. islaminuskon kuvankielto selkeästi näy tutkimusaineistossa. Siinä missä muutkin, myös islaminuskoiset oppilaat piirsivät puilleen ihmisen kasvon- ja ruumiinosia ja kertovat tarinoissaan puidensa käyttäytyvän ihmisten tavoin. Koululla työskentelevä koulunkäyntiavustaja kertoi muistavansa kymmenvuotisen uransa ajalta vain muutaman muslimioppilaan noudattaneen ihmisen kuvaamisen kieltoa ja oletti sen liittyvän ääriuskonnollisuuteen (Makarenko 2010). Tiedustelin kuvakieltoa myöhemmin myös päiväkodissa työskentelevältä somalialaiselta, islaminuskoiselta päiväkotiapulaiselta. Hänen mukaansa alle 15-vuotiaana voi islamin sääntöjen mukaan kuvata ihmistä, mutta myöhemmin uskonto kieltää sen (Adow 2012).

Petri Hautaniemi on tutkinut somalipoikien nuoruutta Suomessa. Hänen etnografinen tutkimuksensa käsittelee somalipoikia, jotka varttuivat nuoriksi miehiksi Suomessa 1990-luvun toisella puoliskolla. Hautaniemi kuvaa teoksessaan viranomaiskokousta seuraavasti: ”Somalikielen opettaja kertoo itsestään ja kokemuksistaan opettajana Suomessa. Hänen mielestään keskeisin syy ongelmiin on, että somaliperheet eivät luota suomalaiseen kouluun ja siihen, että se ymmärtäisi heidän lapsensa parhaan. Hän sanoo, että uskonto suhtautuu kielteisesti musiikin ja piirtämisen opettamiseen, mutta se ei tarkoita sitä, että muslimi ei voisi elää toisessa kulttuurissa. ”Jopa profeettamme Muhammed asui Mekassa, toisessa maassa.” (Hautaniemi 2004, 130.) Perusopetuksen opetussuunnitelman kuvauksessa oppilaan hyvästä

osaamisesta 4. luokan päättyessä vaaditaan, että oppilas osaa antaa kuvallisen muodon ajatuksilleen, tunteilleen ja mielikuvilleen sekä muuntaa havaintojaan kuviksi (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004, 237). Väistämättä edellisistä päädyn johtopäätökseen, että islaminuskoiset perheet ja oppilaat ovat ainakin jonkinasteisen kompromissin edessä osallistuessaan suomalaisen koululaitoksen tarjoamaan opetukseen.

Työssäni päiväkodissa alle kouluikäisten lasten parissa olen paljon pohtinut sitä, miten kasvattajien reaktiot lasten piirustuksiin ohjaavat lapsen kuvallisen ilmaisun kehitystä. Antero Salmisen kuvaa tätä kehitystä teoksessa Pääjalkainen ikään kuin lapsesta itsestään lähteväksi. Aluksi piirtäminen on hänen mukaansa motorista toimintaa, jota noin kolmen tai neljän vuoden iässä alkaa ohjata halu kuvata joitain tiettyjä asioita ympäristöstä. Mitä rikkaammiksi lapsen kokemukset leikki-ikänsä kuluessa karttavat, sitä täydellisemmin todellisuus heijastuu heidän piirustuksissaan. Lapsella alkaa korostua oikein kuvaamisen tärkeys. Vasta varhaisnuoruudessa lapsi kiinnittää tietoisesti huomiota työn esteettisiin ja ilmaisullisiin puoliin. (Salminen 2005, 39–51.) Siihen, miten paljon piirtämisen kehitystä ohjaavat ulkoa päin tulevat ohjailut, Salminen viittaa kirjoittaessaan: ”Eräät lapset – meidän kulttuurissamme ehkä useimmat – luopuvat kokonaan oma-aloitteisesta kuvanteosta, kun he eivät mielestään pysty tekemään ”oikean näköisiä” kuvia, joita ikätoverit, vanhemmat ja kenties opettajatkin eniten ihailevat” (Salminen 2005, 62). Tutkimus on osoittanut, että lasten kuvallinen kehitys riippuu oleellisesti kulttuurista, jossa lapsi kasvaa. Kulttuureissa, joissa aikuiset eivät kannusta lapsia kuvalliseen ilmaisuun, toisten lasten tekemät kuvat virittävät kuvallisen ilmaisun muotoja lasten omassa kulttuurissa. Esimerkiksi Japanissa manga-kuvastot ovat selvästi vaikuttaneet lasten piirtämisen ja kuvantekemisen tapoihin. (Pohjakallio 2009.) Kasvattajina me nimeämme ja etsimme esittävyttä siitä mitä lapsi piirtää, kyselemme mitä kuvassa on, mitä se esittää jne. Kannustamme ja ihailemme lasta kun hän piirtää ympyrän, ympyrälle viivat alapuolelle ja sivuille sekä pisteet suurin piirtein ympyrän sisään niin, että ME alamme hahmottaa siinä ihmisen. Toimitaanko kulttuurissa jossa ihmisen kuvaaminen on kiellettyä samalla tavalla? Etsitäänkö siellä lapsen piirustuksista esittävyttä ja saako lapsi kehuja kun hän lopulta piirtää ihmishahmon? Miltä islaminuskoisista oppilaista tuntui kun he piirsivät puilleen inhimillisiä piirteitä? En voi tietää, mutta nyt olen oppinut kysymään.

Itsestä kertovat kuvat ja tarinat kulttuurisena kohtaauspaikkana

Huomiota herättävä teema aineistoa tarkasteltaessa ovat puut ja niistä kirjoitetut tarinat, joissa oppilaat kuvaavat itseään ja omia tunteitaan. Tällaiset työt voisi hyvin luokitella niiden joukkoon, joissa yleisesti puille asetetaan inhimillisiä tunteita tai kykyjä. Olen otsikoinut kuitenkin erikseen tämän itsestä ja omista tunteista kertomisen korostaakseni tämän löydöksen merkitystä. Miettiessäni aihetta opetuskokeilulle, en osannut ajatella, että se tuottaisi näin suuren määrän tietoa lapsista itsestään. Heti töiden valmistuttuakaan en vielä täysin ymmärtänyt, miten usea kirjoitti juuri oman tarinansa, omat tunteensa tarinoihinsa. Opin vasta myöhemmin tuntemaan paremmin osaa oppilaista ja huomaamaan miten suuri tarve oppilailla näyttää olevan kertoa jotain itsestään. Myös tämä teema edustaa itseilmaisua korostavaa taiteen avulla oppimisen mallia.

”Taiteeksi tarinoitu oma elämä”- kouluprojektissa tavoitteena oli tukea lasten ja nuorten itseymmärrystä ja toisen kohtaamista itsestä ja omasta elämästä kirjoittamalla. Vesanen-Laukkanen korostaa, että tekemällä taiteen keinoin tarinoita lapsi voi kertoa omasta elämästään toisin kuin tavallisessa koulutyöskentelyssä on mahdollista. Oman satuhahmon tarinassa voi tuoda esiin asioita, joita ei muuten uskaltaisi kertoa, ja kysyä kysymyksiä, joita ei uskaltaisi kysyä. Nämä tarinat voivat antaa myös aikuisille kasvattajille uutta näkökulmaa kasvatettavien maailmaan. (Sava ym. 2004, 74–75.) Monikulttuurisessa kouluyhteisössä oman kulttuurin tarinan jakaminen ja eläminen yhdessä muiden kanssa vahvistaa omaa minäkuvaa, identiteettiä. Se auttaa kohtaamaan toiseuden ja vähentää näin ennakkoluuloja muukalaisuutta kohtaan. (Sava 1998, 121–122.)

Pääjoki on väitöstyössään ”Taide kulttuurisena kohtaamispaikkana taidekasvatuksessa” tutkinut monikulttuurista taidekasvatusta perehtymällä angloamerikkalaisiin taidekasvatusalan julkaisuihin vuosilta 1989–1999 ja hahmottanut monikulttuurisen taidekasvatuksen tavoitteiksi seuraavaa: Se pyrkii ottamaan huomioon oppilaiden kulttuurisesti erilaiset taustat ja muotoilemaan sisältöjä kriittisesti suhteessa länsimaiseen taidekäsitteeseen. Tavoitteeksi Pääjoen tarkastelemissa otoksessa asetetaan sellaisen yhteiskunnan luominen, jossa kulttuurinen moninaisuus otetaan huomioon ja kulttuurien välisistä valta-asetelmista siirrytään moniarvoiseen maailmaan, jossa kaikkien ääni pääsee kuuluville. (Pääjoki 2004, 12.) Pääjoen mukaan monikulttuurisessa taidekasvatuksessa kysytään taiteen keinoin, keitä olemme ja millaisessa maailmassa elämme ja miten toisemme kohtaamme. Pääjoen käsittelemissä taidekasvatusteksteissä taide näyttäytyy ratkaisuna, johon pyritään, avaimena kulttuuristen kohtaamisten mahdollistamiseen. Kahden Savan johdolla toteutetun taidekasvatusprojektin tarkastelun tuloksena Pääjoki kertoo edelleen alkaneensa hahmottaa monikulttuurista taidekasvatusta, tai oikeastaan taiteellista toimintaa, entistä selkeämmin tilana, eräänlaisena kohtaamispaikkana. Pääjoen tutkimus etenee yleisten ja yhteiskunnallisten taidekasvatuskysymysten kysymisestä henkilökohtaiseen ja erityiseen, siihen miten yksilö oman tarinansa kautta liittyy yhteisöön. (Pääjoki 2004, 13–14.)

Pääjoki hahmottelee monikulttuurisen taidekasvatuksen ensisijaiseksi tavoitteeksi opittujen rajojen purkamisen ja uusien käsitysten etsimisen jo opitun tilalle. Tässä hän kuitenkin ajattelee monikulttuurisen taidekasvatuksen koskevan ensisijaisesti aikuisia ja nuoria, jotka jo ovat oppineet oman kulttuurinsa rajoja. (Pääjoki 2004, 20.)

Ellei Pääjoki peräänkuuluttaisi kulttuurien moninaisuuden huomioonottamista, voisi hänen ajatuksensa rajojen purkamisesta ja uusien käsitysten etsimisestä jo opitun tilalle, tulkita pyrkimykseksi häivyttää kulttuurisesti erilainen oppilas koulun enemmistöön ja lopulta valtakulttuuriin. Ymmärtääkseni alakoulun oppilaat ovat vielä tilanteessa, jossa oman kulttuurin rajoja vasta määritellään tai ne ovat määrittymässä. Opetustilanteessa kulttuurin rajat ja rajan ylittämisen sekä valtakulttuuriin sulautumisen pelko tulivat ilmi erilaisina reaktioina. Etniseen vähemmistöön kuuluva oppilas kysyi, onko hänellä lupa osallistua opetukseen, jossa kerrotaan tarinoita muiden uskonnoista. Joku oppilaista saattoi laittaa kädet korvilleen, kun aloin lukea elämänpuutarinoita. Kun rajat ovat selvillä, voimme turvallisesti kohdata toisemme, kyläillä toistemme puolella, tutustua toisiimme ja palata taas omien rajojemme sisäpuolelle. Tämä edellyttää kuitenkin oman erityisyyden ymmärtämistä ja vahvaa itsetuntoa. Alakoulun oppilailla myös oman identiteetin rakentuminen on vasta alkutaipaleella. Voisiko monikulttuurinen kuvataidekasvatus tarjota jotain erityistä, ikään kuin oikopolun, rakentuaksemme sellaisiksi kuin olisimme muutenkin rakentumassa, yksilöllisiksi ja tasa-arvoisiksi monikulttuurisen yhteiskunnan jäseniksi? Entä vaarantuuko tämän toteutuminen, ellemme tietoisesti pyri ottamaan huomioon monikulttuurisuutta myös kuvataidetta opettaessa? Joka tapauksessa tulkitsen tämän oppilaiden itsestä kertomisen, vaikkakin useassa tapauksessa ehkä alitajuisesti, olevan vastaamista Pääjoen kysymyksiin, keitä me olemme, millaisessa maailmassa elämme ja miten toisemme kohtaamme.

Ne tilanteet, joissa katselimme yhdessä käytävällä oppilaiden piirustuksia tai se, kun atk-tunnilla kakkosluokkalaisten kanssa katsoimme videonnin heistä itsestään lukemassa tarinoitaan, olivat näitä kohtaamispaikkoja. Samoin sitä oli kevätjuhla, jossa lapset lukivat omia tarinoitaan puista samalla kun kuva lukijan maalauksesta oli heijastettu valkokankaalle. Mitä jos joulujuhlakin voisi olla sellainen kohtaamispaikka, jossa oppilaat olisivat kertomassa omia tarinoitaan joulusta? Ja tällaisen monikulttuurisuuteen hurautaneen taidekasvattajan mielestä voisimme hyvin huomioda suomalaisessa koulussa myös esim. islaminuskoisten eid-juhlan vastaavalla tavalla. Husein Muhammed on ottanut osaa keskusteluun joulujuhlasta suomalaisessa koulussa ja tiivistänyt saman ajatuksen kolumnissaan seuraavasti: ”Suomalaisten perinteiden karsimisen sijaan monikulttuurisissa kouluissa voitaisiin huomioda muslimien ja muiden uskontojen perinteitä. Ainakin kouluissa, joissa on suuri määrä muslimioppilaita, voitaisiin järjestää joitakin muslimien juhlia myös koulun puolesta. Näin myös suomalaiset oppilaat pääsisivät tutustumaan muslimien perinteisiin. Monikulttuurisuuden tulisi muutenkin tarkoittaa kulttuuritarjonnan ja kulttuuriperinteiden monipuolistumista, ei suomalaisten perinteiden kieltämistä tai karsimista. Monikulttuurisuuden pitää tarkoittaa lisää kulttuuria. Se ei saa johtaa kulttuurittomuuteen.” (Muhammed 2012 b.)

Edellä kuvailen tilanteita, joissa oppilas kertoo tarinaansa samanaikaisesti usealle katsojalle tai kuulijalle. Tällainen kohtaamispaikka on kuitenkin joka kerta, kun joku katsoo jonkun toisen tekemää kuvaa tai lukee jonkun toisen kirjoittamaa tarinaa. Siinä avautuu tilaisuus tutustua toisen tapaan hahmottaa maailmaa.

5. Opetuskokeilun tarkastelua ja arviointia

Yhtenä opetuskokeiluni lähtökohta oli halu tutustua monikulttuuriseen oppimisympäristöön. Halusin myös oppia tuntemaan oppilaita itseään henkilökohtaisesti, yksilöinä. Halusin oppia heiltä. Kuvissaan ja tarinoissaan he auliisti toteuttivat tavoitteeni. He kertoivat itsestään, ajatuksistaan ja tunteistaan. Moni oppilas näytti työssään käsittelevän koulun käynnin ongelmia ja suhdettaan muihin. Oppilaiden tarinoista saatoinkin päätellä myös jotain siitä, miten he viettävät vapaa-aikaansa, mitä kirjoja tai lehtiä lukevat ja mitä ohjelmia tv:stä katselevat. Myös sillä, minkä tavan Jotain opittavaa silti jäi. Kun aikaa on kulunut siitä, kun olin näiden lasten kanssa tekemisissä, olen harmitellut sitä, etten osannut ikään kuin vastata huutoon. En osannut ”ottaa koppia”. En asettunut keskustelemaan lasten kanssa heistä itsestään. Syynä osaamattomuuteeni oli osittain opetuskokeiluni kertaluontoisuus. Työssään monikulttuurisessa koulussa Minna Strömberg kertoo pitäneensä ehdottoman tärkeänä, suorastaan välttämättömänä, asettaa tehtävänannot niin, että myös oppilaat pääsevät työskentelemään oman minuutensa parissa lähes jokaisessa tehtävässä (Strömberg 2004, 142). Silloin oman identiteetin rakentuminen ja tutustuminen oppilaan sisäiseen maailmaan on pitkäjänteistä. Kuvataiteen oppilastoissa tarjoutuu tilaisuus koko kouluyhteisölle ja niille, jotka ovat oppilaiden kanssa tekemisissä ymmärtää heitä paremmin. Siksi olisi myös ensiarvoisen tärkeää että opetus ja oppiminen olisi integroitua, kokonaisvaltaista, monen aineen ja opettajan kanssa yhdessä toteutettua. Idea kirjoittaa kuvista tarinat syntyivät luokanopettajien keskuudessa. Ykkös- ja nelosluokan opettajat olivat mukana tunneilla, joilla kuvat työstettiin. Oppilaat kertoivat mitä ovat piirtämässä ja mitä heidän kuvissaan näkyy. Idea kirjoittaa kuviin liittyvät tarinat äidinkielen tunnilla lähti luokanopettajilta. Tämä on osoitus siitä, että myös he pitivät kuvataidekasvatuksen ja äidinkielen opetuksen integraatiota ja toisaalta aihevalintaa tärkeänä. Pitkäjänteisyyttä aiheen käsittelylle syntyi sitä kautta, että työt olivat esillä vielä koulun kevätjuhlassa. Opettajille ja oppilaille oli tärkeää, että juhlassa on esillä jotain sellaista, mikä esittelee kouluvuoden työskentelyä, eikä ole pelkästään juhlaa varten tehtyä ohjelmaa. Oma tärkeä merkitys oli sillä, että oppilaat olivat itse tuottaneet ohjelmanumeron sisällön.

Toisena lähtökohtana opetuskokeilulle oli monikulttuurisuus koululla ja siitä aiheutuneet ristiriidat. Ajattelin elämänpuutarinoin tutustumisen auttavan ymmärtämään eri kulttuureista tulevien ihmisten ja heidän uskomusten samankaltaisuutta. Halusin siis vaikuttaa oppilaiden ja opettajienkin, itseni mukaan lukien, keskinäisiin sosiaalisiin suhteisiin. Tavoitteenani oli myös, että luova prosessi auttaisi oppilaita rakentamaan omaa identiteettiä ja työstämään suhtautumistaan ympäröivään maailmaan. Totesin opetukseni olleen itseilmaisua korostavaa ja oppilastoita analysoidessani huomasin itseilmaisun korostuvan niissä. Sijoittaessaan omat tunteensa piirtämiinsä puihin oppilailla oli mahdollisuus kertoa itsestään ja tunteistaan ja jakaa niitä keskenään. Marjo Räsänen (2008) luonnehtii perusopetuksen opetussuunnitelmallisten tavoitelausumien näkökulmasta kaikkea opetusta instrumentalistiseksi, sillä jokaisen oppiaineen tulisi tukea ihmiseksi kasvua. Hänen mukaansa taideaineidenkin opetuksen luonne on siksi väistämättä välineellinen. Räsänen kyselee kuvataiteen erityislaatuisuuden perään vastapainona ”hollolais-readiläiselle vallankumousjulistukselle”, jonka mukaan taide tulisi ottaa kaiken opetuksen välineeksi. Räsänen mukaan kaiken taideopetuksen taustalla on näkemys taiteesta erityisenä tietämisen tapana, joka tarjoaa muista tiedonhankinnan ja esittämisen keinoista poikkeavan tavan hahmottaa itseä ja maailmaa. (Räsänen 2008, 80–83.) Kuvataiteen erityislaatuiseksi oppiaineena hän luettelee kokemuksen ilosta, aistinautinnot,

kauneuden, (surun, inhon...) elämykset ja samaistumisen toisen ihmisen kokemuksiin. (Räsänen 2008, 117–118.)

Opetuskokeiluni tavoitteita määritellessäni ajattelin myös, että taide on enemmänkin keino kuin tavoite tai itseisarvo saavuttaa parempi maailma. Ja koska koululla on suuri joukko äidinkielenään muuta kuin suomea puhuvia oppilaita, oli minulle tärkeää myös tarjota oppilaille kielen ja sanojen lisäksi kuvataide keinoksi ilmaista itseään. Oppilastöitä analysoidessani huomasin ajatelleeni Räsänen tavoin, että ihminen käyttää kuvia silloin kun hän ei vielä hallitse sanoja – myöhemmin hän käyttää kuvia kun sanat eivät enää riitä (Räsänen 2008, 213).

Oppilaat vaikuttivat olevan ylpeitä töistään, vaikka (tai siitä syystä että) niissä oli paljon sellaista sisältöä, jonka tulkitsin olevan hyvin henkilökohtaista. Kuvallinen ilmaisu on yksi tapa kertoa itsestä, ilmaista itseä sekä saada oma ”äänensä” kuuluviin ja tulla nähdyksi. Kun pystyt hyväksymään itsesi ja omat tunteesi, voit silloin hyväksyä myös toisten tunteet. Ajatukseni siitä, että taide on keino saavuttaa parempi maailma, vahvistui opetuskokeilun myötä, vaikkakin tällainen päätelmä on hyvin intuitiivinen, minusta tuntuu siltä.

Lapsuutensa Tansaniassa viettänyt Ilona Tikka kuvaa omaa taustaansa suomalaisten, ulkomailla työskennelleiden vanhempien lapsena ja siitä seurannutta juurettomuuden tunnetta. Myös Tikka pitää taiteellisen ilmaisun prosesseja keinona identiteetin rakentumiselle, taiteen keinoin on mahdollisuus kohdata ensin oma itsensä, oma kulttuurinen arvoperusta, minkä jälkeen voi ymmärtää toista. Taiteellisesta luomistyöstä tulee käytännönläheinen itsensä määrittelemisen tapa. (Tikka 2004, 164.) Hän kuvaa nykyisen identiteettinsä, itsekkin ulkomailla työskennelleenä, useamman kulttuurin omaksuneena ihmisenä, konstruktivisesti marginaaliseksi vastakohtana koteloituneelle marginaaliselle identiteetille. ”Koteloitunut marginaalinen henkilö on vastakkaisten arvojen välissä: kykenemätön rakentamaan yhtenäistä identiteettiä, epätietoinen, mille on uskollinen. Hän kokee itsensä ainutkertaiseksi eikä kykene visioimaan itselleen vertaisryhmää, mihin kuuluisi. Siksi koteloitunut marginaalinen on haavoittuvainen ja altis vieraantumisen tunteelle. Hän ei kykene tuntemaan oloaan missään kotoisaksi. Konstruktivinen marginaalinen henkilö kykenee tietoisesti ja tarkoituksellisesti yhdistämään erilaiset kulttuuriset arvomaailmat ja rakentamaan näin oman identiteetin. Hän on tietoinen oman vertaisryhmänsä olemattomuudesta ja ymmärtää, että hän on itse vastuussa omien arvojen valinnasta ja rakentamisesta. Vertaisryhmä ei ole olemassa niin sanotussa synnyinkulttuurista. Se muodostuu pikemminkin samankaltaisista marginaaleista, joiden kanssa hänellä on enemmän yhteistä. Konstruktivinen marginaalinen henkilö tietää, ettei ole koskaan maailmassa koditon.” (Tikka 2004, 158–159.) Tässä kuvaillussa taiteellisen työskentelyn prosessissa mielestäni avautuu mahdollisuus tasavertaiseen, toiset huomioon ottavaan, monikulttuuriseen maailmaan.

Yhtenä lähtökohtana opetuskokeilulle oli oma luontosuhteeni. Uskoin, että tutustuessaan elämänpuutraditioon ja työstäessään omaa puutaan, oppilaat muokkaavat suhdettaan ympäröivään luontoon ja maailmaan; minun puuni, minun metsäni, minun maailmani. Ajattelin, että elämänpuutarinat ja taide(kasvatus) toimisi tässä paitsi itseilmaisun ja toisiin tutustumisen, myös ympäristönsuojelun välineenä. Teksteissään oppilaitten puut paitsi tarjoavat kodin ja suojaan metsän eläimille, ne myös puolustautuvat esim. metsureilta. Joissain teksteissä viitataan siihen, että koska puu tuntee, niin sitä ei voi kohdella huonosti. Jos niin kuitenkin uhkaa käydä, niin puu voi taikavoimillaan estää sen tai aiheuttaa tuhoa pahan tekijälle. Tulkitsen näissä tarinoissa luonnon tai ainakin juuri tämän puun suojele tulee erityisesti esille.

6. Uusia kysymyksiä

Opetuskokeilua suunnitellessani ymmärryksen monikulttuurisuudesta perustui etniseen erilaisuuteen. Toisaalta hahmotin myös itseni pohjoisesta tulleen osaksi monikulttuurista kouluyhteisöä. Taidekasvattajan opintojen yhteydessä ei ollut käsitelty etnisesti erilaisten oppilaitten huomioimista opetuksessa.

Tutkimusaineistoani tarkastellessani minun oli aluksi vaikea erottaa eri etnisistä kulttuureista tulevien oppilaiden töitä joukosta. Median vaikutus alkoi kuitenkin nousta esille suomalaislasten töissä. Tämä sai minut pohtimaan median vaikutusta koko kulttuurisen identiteetin rakentumiseen. Jos etninen erilaisuus ei näy oppilaiden kuvamaailmassa, niin mitä sitten on monikulttuurisuus kuvataidekasvattajan näkökulmasta? Räsänen ja Pääjoen myötä aloin liittää monikulttuurisuuden käsitteeseen sellaisia määritteitä kuin ikä, uskonto, sukupuoli, vammaisuus jne. Löysin oppilastöistä eron myös tyttöjen ja poikien piirustusten välillä. Peilatesani opetustani ja piirustuksia ja kirjoituksia Räsänen taidekasvatusmalleihin, lisäisin kuvataidekasvatukseen liittyvänä terminä monikulttuurisuuskäsitteeseen myös oppilaiden tavan ilmaista itseään. Suuressa osassa oppilastöistä korostui itseilmaisuus, oppilaan mielikuvitus ja sisäinen maailma. Tulkitsin tämän olevan seurausta siitä että olin itse opetuksessani korostanut tätä itseilmaisun merkitystä. Osa oppilaista käytti ilmaisussaan lainoja ympäröivästä mediamaailmasta, jotkut pyrkivät kuvaamaan luontoa naturalistisesti. Muotoa korostava ilmaisu näkyi myös muutamissa töissä samoin kuin pyrkimys ”taiteelliseen” lopputulokseen. Nämä ilmaisun tavat useimmiten sekoittuvat, integroituvat, samassakin työssä, kuitenkin niin että joku niistä on korostuneessa roolissa. Oppilaat siis näyttäisivät edustavan impressionisteja, ekspressionisteja, naturalisteja, popkulttuuria jne. etnisestä tai muusta erilaisuudesta riippumatta. Tämän opetuskokeilun perusteella vaikuttaisi siltä, että erilaisia taidekasvatusnäkömystyksiä yhdistelevä, ns. integroiva taideopetus antaa oppilaalle mahdollisuuden olla oma itsensä ja vapauden valita oman tapansa tuottaa kuva. Tässä tarjoutuu myös keino ”tehdä” kulttuurista ”moniäänistä”, monikulttuurista. (Vrt. Räsänen 2008.)

Monikulttuuriseksi muuttuneessa Suomessa käydään parhaillaankin kiivasta keskustelua esim. koulun joulujuhlista. Tuskin mikään ryhmä vaatii niistä luopumaan, mutta onko tasa-arvoista, jos pyhitämme kouluissamme vain jonkin uskonnollisen ryhmittymän juhlat? Asiaan on erilaisia ratkaisumalleja. Kristillisdemokraattien puheenjohtaja Päivi Räsänen ehdottaa, että ottaisimme Suomeen vain kristittyjä pakolaisia. ”Suomi ei voi ottaa kaikkia maailman pakolaisia. Sopeutumisen kannalta olisi järkevää valikoida sellaisia ryhmiä, jotka kulttuurisesti ja uskonnollisesti sopeutuvat tänne, eli asettaa etusijalle esimerkiksi vainotut kristityt.” (Manner 2010.) Tässä piilee rajanveto-ongelma; minkälaista erilaisuutta ymmärrämme tai minkä erilaisuuden ymmärtämiseksi olemme valmiit tekemään töitä. Pitäisikö meidän panna lestadiolaiset lapset kouluissa omiin ryhmiinsä? Samalla kuitenkin kouluissa pyritään integroimaan erityisoppilaita normaaliluokkiin. Monikulttuurisuuden ja erilaisuuden kohtaamiseen koen tarvitsevani lisää työkaluja, mutta otaksun myös että opiskelu tältä osin on elinikäistä.

Tunsin ison osan oppilaista ja heidän perheistään kohtalaisen hyvin, koska olin toiminut koulun iltapäiväkerhossa puolitoista vuotta. Kulttuurisesti/etnisesti erilaisia ja heidän taustojaan en tuntenut. Mitä vaatimuksia monikulttuurisen ryhmän taideopetus asettaa taideopettajalle? Minulla oli ajatus siitä, että yhteinen kulttuurihistoriallinen elämänpuutraditio auttaisi eri kulttuureista tulevia oppilaita näkemään ja kokemaan samankaltaisuutta etnisesti erilaisten

kanssa. Sitä, tapahtuiko niin, on vaikea mitata. Opetustilanteissa tuli kuitenkin selväksi, että erityisesti ne oppilaat, jotka tavallisesti kokivat erilaisuutta, olivat nyt mielissään siitä, että heidätkin oli huomioitu ja että heidän uskonnollisesta taustastaan suomalainen opettaja tiesi jotain. Keskeistä kuvataideopetuksessa on ymmärtää visuaalisen kulttuurin ilmenemismuotoja yhteiskunnassa: taidetta, mediaa ja ympäristöä. Yhtenä tavoitteena on että oppilas oppii tuntemaan oman kulttuurinsa ja omassa kokemuspiirissään olevien vieraiden kulttuurien kuvallista perinnettä. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004, 236). Tämä tulisi lukea kehotukseksi opiskella valtakulttuuriimme esim. pakolaisina liittyneiden kulttuurien tuntemusta ja liittää tätä osaksi opetusta? Opettajan tulisi kuitenkin ainakin jollakin tavalla pystyä ottamaan huomioon ja kunnioittamaan mm. oppilaidensa etninen erilaisuutta tai uskontoa.

Etnisesti monikulttuuriset oppilasjoukot ovat saaneet pääkaupunkiseudun taidekasvatuksen opettajat miettimään ja suunnittelemaan opetustaan siten, että erilaiset oppilaat tulisivat huomioiduiksi. Monikulttuurisuuden huomioiminen suomalaisessa taidekasvatuksessa on siis käytännön sanelemaa. Ensin tulivat etnisesti erilaiset ja sitten monikulttuurinen taidekasvatus. Aiheesta ei ole olemassa juurikaan koottua tietoa. Pääjoen, Räsäsen ja Savan tutkimusten tulokset ovat projektiluontoisia eikä monikulttuurinen taidekasvatus ole vielä oppiainesisältönä opettajankoulutuksessa ainakaan Aalto yliopiston kuvataidekasvatuksen koulutusohjelmassa, Mutta tulisiko niin kuitenkin olla? Mielestäni tästä eivät hyötyisi pelkästään etnisesti erilaiset vaan koko kouluyhteisö ja sitä kautta koko yhteiskunta? Voisiko monikulttuurisuuden ottaminen opetussisältöihin laajemminkin lisätä ymmärrystä etnisesti erilaisista ja siten muuttaa yhteiskuntaamme suvaitsevaisemmaksi? Uskon myös Husein Muhammedin tavoin, että kun monikulttuurisuus otetaan rakentavasti huomioon, niin se ei ole keneltäkään pois vaan kulttuuri pikemminkin lisääntyy kuin vähenee. (Muhammed 2012 b.)

7. Lopuksi

Palaan alkuun. Yhtenä opetuskokeiluni lähtökohta oli halu tutustua monikulttuuriseen oppimisympäristöön ja oppilasjoukkoon sekä kuvataidekasvatuksen opetussuunnitelmiin alakoulussa. Muutaman opetustunnin aikana ei juuri ehdi kohdata tai tutustua oppilaisiinsa ja opetussuunnitelmastakin voi poimia vain joitain tavoitteita toteutettavaksi omaan opetukseensa. Myöhemmin työskentelin samalla koululla 40 tuntia viikossa, opin silloin tuntemaan melko hyvin kaikki pienen koulun oppilaat ja sain siten lisää perspektiiviä tulkita tutkimusaineistoa. Koin huolta ja osaamattomuutta, kun tajusin, että monen oppilaan piirustukset ja tarinat olivat todellakin hätähuutoja ja halua kertoa pahasta olost. Ihminen käyttää kuvia silloin kun hän ei vielä hallitse sanoja – myöhemmin hän käyttää kuvia kun sanat eivät enää riitä. Jokainen oppilas on lapsi, joka kertoo jotain itsestään, haluaa tulla kuulluksi ja nähdyksi ja meillä kasvattajilla tulisi olla herkkyyttä, aikaa ja taitoja kuunnella ja katsella, olla läsnä. Tutkimusaineisto houkuttelee etsimään teemoja, mutta tärkeämpää olisi katsoa jokaista työtä omana tarinana yrittämättä lokeroida sitä jonkun teeman tai yhteisen ajatuksen alle. Tärkeää on että jokainen oppilas tulee nähdyksi ja kuulluksi omana itsenään. Tämän tutkimusperiodin aikana monikulttuurisuus pirstoutuu käsitteenä kuvaamaan kaikenlaista erilaisuutta. Monikulttuurinen taidekasvatus ei siten ole pelkästään pääkaupunkiseudun koulujen maahanmuuttajavaltaisten oppilasjoukkojen sivistämistä yhä laajentuvalla käsityksellä taiteesta, vaan pikemminkin taiteen tuomista kaikkien lasten ulottuville kokemuksena ja tilaisuutena ilmaista itseään kulttuuritaustasta riippumatta.

Lähteet

Kirjat

- Anttila, Pirkko.** 2006. Tutkiva toiminta ja Ilmaisu, Teos, Tekeminen. Hamina. Akatiimi Oy.
- Biedermann, Hans.** 1993. Toimittanut Lempiäinen Pentti. Suuri symbolikirja. Juva. WSOY.
- Efland, Arthur & Freedman, Kerry & Stuhr, Patricia.** 1998. Postmoderni taidekasvatus, Eräs lähestymistapa opetussuunnitelmaan. Helsinki. Taideteollinen korkeakoulu, Taidekasvatuksen osasto.
- Holmberg, Uno.** 1920. Elämänpuu, uskontotieteellisiä tutkielmia. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Otavan kirjapaino.
- Kalevala.** 1964. Helsinki. Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Lark-Horovitz, Betty & Lewis, Hilda & Luca, Mark.** 1973. Understanding Children's Art for Better Teaching. Columbus OH. Charles E. Merrill Books Inc.
- Lempiäinen, Pentti.** 2002. Kuvien kieli, Vertauskuvat uskossa ja elämässä. Porvoo. WSOY.
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet.** 2004. Opetushallitus. Vammala. Vammalan kirjapaino Oy.
- Pääjoki, Tarja.** 2004. Taide kulttuurisena kohtaamispaikkana taidekasvatuksessa. Jyväskylä. Jyväskylä University Printing House.
- Räsänen, Marjo.** 2008. Kuvakulttuurit ja integroiva taideopetus. Jyväskylä. Gummerus kirjapaino Oy.
- Salminen, Antero.** 2005. Pääjalkainen, kuva ja havainto. (Toim. Koskinen Inkeri.) Helsinki. Taideteollisen korkeakoulun julkaisusarja B 77.
- Sava, Inkeri & Vesanen-Laukkanen, Virpi.** (Toim.) 2004. Taiteeksi tarinoitu oma elämä. Juva. PS-kustannus.
- Sava, Inkeri.** (Toim.) 2000. TAIKOMO, Taidekasvatus monikulttuurisessa koulussa. Helsinki. Helsingin kaupunki, opetusvirasto.
- Strömberg, Minna.** 2004. Teoksessa Sava, Inkeri & Vesanen-Laukkanen, Virpi. (Toim.) Taiteeksi tarinoitu oma elämä. Juva. PS-kustannus.
- Tikka, Ilona.** 2004. Teoksessa Sava, Inkeri & Vesanen-Laukkanen, Virpi. (Toim.) Taiteeksi tarinoitu oma elämä. Juva. PS-kustannus.

Lähteet internetissä

Bergman, Kirsti. 2009. Viitattu 12.4.2013. <http://www.thuleia.com/voimapaikkakuusi.html>

Finlex / Oikeusministeriö ja Edita Publishing Oy, Kansalaisuuslaki, 2003/359, 2 luku, 9§
Viitattu 13.6.2013. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20030359>

Maahanmuuttovirasto. 2013. Viitattu 12.4.2013. http://www.migri.fi/tietoa_virastosta

Maahanmuuttovirasto. Sanasto. 2013. Viitattu 12.4.2013. <http://www.migri.fi/medialle/sanasto>

Manner, Maria. 2010. Viitattu 12.4.2013. <http://www.ylioppilaslehti.fi/2010/10/29/konservatiivien-kuningatar/>

Muhammed, Husein. 2012 a. Viitattu 12.4.2013. <http://www.vantaansanomat.fi/artikkeli/93104-%E2%80%9Dsuomen-laki-ja-islam-eivat-ole-ristiriidassa%E2%80%9D>

Muhammed, Husein. 2012 b. Viitattu 16.4.2013. <http://www.migranttales.net/husein-muhammed-saako-sita-jouluna-juhlia/>

MTV3 Uutiset. 2013. Viitattu 21.5.2013. <http://www.mtv3.fi/uutiset/kotimaa.shtml/mtv3n-kysely-venajan-ja-ruotsin-kieli-samalle-viivalle-ita-suomessa/2013/01/1689362>

Pohjakallio, Pirkko. 2009. Viitattu 23.4.2013. http://www.kasvatus-ja-aika.fi/site/?page_id=230

Saisio, Pirkko. 2013. Yle Uutiset. Viitattu 21.2.2013. http://yle.fi/uutiset/homoja_on_enemman_kuin_suomenruotsalaisia/6505781

Soukola, Timo. 1999. Viitattu 12.4.2013. Monikulttuurisen yhteiskunnan ehdot ja haasteet. <http://www.sitra.fi/julkaisut/monikulttuurisuus.pdf>

Wikipedia. Islamin taide. Viitattu 12.4.2013. http://fi.wikipedia.org/wiki/Islamilainen_taide

Yle Uutiset. 2013. Helsinki. Viitattu 12.2.2013. http://yle.fi/uutiset/vieraskielisten_maara_kasvaa_nopeasti_helsingin_seudulla/6490754

© **Tilastokeskus, Nieminen Mauri.** 2004. 4.7. Tietoaika/Kuka on ulkomaalainen? Viitattu 13.6.2013. http://www.stat.fi/tup/tietoaika/tilaajat/ta_06_04_nieminen.html

© **Tilastokeskus, Rapo Markus.** 2011. 21.6. Viitattu 13.6.2013. Tuotteet ja palvelut/Tietoa teemoittain/Vieraskielinen on yhä monessa kunnassa harvinaisuus. http://www.stat.fi/tup/vl2010/art_2011-06-21_001.html

Luennot

Varto, Juha. 2006, Kasvatuksen historialliset ja filosofiset perusteet-kurssi. Taideteollinen korkeakoulu. Helsinki.

Haastattelut

Adow, Warda. 2012. Lastenhoitaja. Kanteleen päiväkot. Helsinki.

Makarenko, Natalia. 2010. Koulunkäyntiavustaja. Kuusikon koulu. Helsinki.

Liitteet

Liite 1

Tuntisuunnitelma 1-4-luokkien 2X45 minuutin kuvataidetunnin sisällöstä

- Ota tunnille mukaan kootut tarinat elämänpuista sekä kirjat ja muistitikku, joissa kuvia ryijyistä ja (rukous)matoista. Tarkista, että luokassa on käytettävissä dataprojektori.
- Ennen tuntia hae A3:n akvarellipaperia varastosta. Tarkista onko luokassa jokaiselle oppilaalle omat vahaliidut, siveltimet, vesivärimukit ja maalauslustat.
- Tuo luokkaan kuivausteline töiden kuivatusta varten.
- Asenna videokamera tunnin taltioimista varten paikoilleen ja valmiiksi kuvaamista varten.

I tunti 45 minuuttia:

Alustus n. 30 minuuttia riippuen kuinka paljon keskustelua syntyy:

Ensimmäiseksi esittelen itseni ja kerron että teen tutkimusta kuvisopen opintoja varten ja pyydän lapsia auttamaan minua opinnoissani. Kerron että tavoitteena on tutustuttaa oppilaat omiin ja toisten uskontojen uskomuksiin elämänpuista ja piirtää lopuksi oma puu.

Alustuksen aikana kerron oppilaille elämänpuutraditiosta, maailman eri kansojen puihin liittyvistä uskomuksista ja tarinoista. Kerron myös että nämä samat tarinat on sijoitettu vanhoihin ryijyihin ja mattoihin ja muihin esineisiin ja näytän kuvia muistitikulta ja kirjoista. Juttelemme puista ja niihin liittyvistä uskomuksista ja suomalaisten suhtautumisesta metsään. Käymme läpi sananlaskuja. Pysin keskustelemaan ilmapiiriin kyselemällä kuka tietää, kuka muistaa, onko joku kuullut tai onko joku nähnyt jne. Puhumme myös puista osana luontoa, vuodenvaihtuksen vaikutuksista puihin jne.

Kerron että seuraavaksi on tarkoitus piirtää ja maalata oma puu sen pohjalta mitä oli keskusteltu. Puu saa olla mielikuvituspuu. Kerroin myös vahaliitu-vesiväritekniikasta.

Seuraavaksi otetaan esille alustat, paperit ja vahaliidut n. 5 min.

Luonnostelua, ideointia ja hahmottelua lyijykynällä/vahaliiduilla n. 10 min.

Samalla keskustelua siitä, mitä oppilaat piirtävät. Millainen on hänen puunsa? Miksi se on sellainen? Jne... Muistutus ettei kannata piirtää liian pieniä yksityiskohtia, jos luonnostelee lyijykynällä, koska vahaliitu on kömpelömpi piirrin.

II tunti 45 minuuttia:

Luonnostelua, ideointia ja hahmottelua sekä lopullisen kuvan piirtämistä vahaliidulla enintään 25 minuuttia.

Otetaan esille vesivärit. Kerrataan uudelleen värien sekoitus.

Työn maalausta ja laveeraamista enintään niin kauan kunnes tuntia on jäljellä 10 minuuttia.

Töiden siirtäminen kuivaustelineeseen ja loppusiivous 10 minuuttia.

Jaa tunnin lopussa tutkimuspyyntölomake kotiin vietäväksi. Muista sopia lomakkeen palautuksesta!

Liite 2

Tutkimuslupa

Hei kaikki Kuusikon ala-asteen oppilaiden vanhemmat

Opiskelen Aalto-yliopistossa Taideteollisen korkeakoulun taiteen osastolla kuvataidekasvatusta ja teen parhaillaan taiteen maisterin lopputyötäni.

Olen suorittanut Kuusikon kaikilla luokka-asteilla lopputyöhöni liittyvän opetuskokeilun. Opetuskokeilussa oppilaat ovat sekä piirtäneet ja maalanneet että kirjoittaneet tarinan aiheesta ”Minun puuni”. Lopputyössäni tutkin tämän opetuskokeilun avulla kuvataiteen opetus- ja oppimisprosessia ja sitä, mitä kaikkea opetetaan kun opetetaan kuvallista ilmaisua. Oppilaitten ”Minun puuni” – aiheiset työt ovat tutkimukseni keskeistä tutkimusaineistoa.

Tutkimuksessa oppilaiden töissä ei näy heidän nimiään. Jos tutkimuksen kannalta on olennaista, että töitä jotenkin yksilöidään, niin tekijän nimet muutetaan lapsen anonymiteetin suojaamiseksi. Tutkimuksessa pyrin luottamuksellisuuteen ja noudattamaan eettisesti kestäviä tutkimuskäytäntöjä.

Lapset saavat työnsä itselleen viimeistään silloin, kun kevään 2010 aikana valmistetut kuvataiteen työt palautetaan.

Allekirjoittamalla alla olevan lomakkeen antaa huoltaja suostumuksensa käyttää lapsensa työtä osana tutkimustani.

Yhteistyöterveisin

Sirkka Kukkohovi

Lapseni _____ ”Minun puuni” – aiheista maalausta ja tarinaa saa käyttää tutkimusaineistona ko. tutkimuksessa.

_____ Päiväys

_____ Huoltajan allekirjoitus

_____ Nimen selvennys

Liite 3

Lentävä puu

Olipa kerran puu, joka osasi lentää. Se lensi iltaisin, muina aikoina se nukkui. Unissa se lensi.

Kammo kraatteri

Kauan sitten Paha puu oli korkein puu koko kammo metsässä. Sillä oli punaiset viirusilmät. Se oli kaamea puu. Se kasvoi korkealla mäellä. Kaikki pelkäsivät sitä koska se käveli yöllä. Se oli valtava puu. Juuri siksi kaikki pelkäsivät sitä. Siihen oli langetettu kirous. Se oli osunut lähelle latvaa. Siitä oli syntynyt punaiset viirusilmät. Siksi sitä sanottiin pahaksi puuksi.

Kerran, eräänä aamuna, se oli noussut kuopasta ja lähtenyt toiseen metsään. Siitä oli syntynyt kammo kraatteri. Sinne oli kasvanut piikkilonkeroita, jotka olivat muiden puiden juuria. Niitä oli yhtä paljon kuin ihmisiä koko Suomessa. Loppu

Hedelmäpuu

Olipa kerran hedelmäpuu. Se oli pitkä ja nuori. Puu oli niin pitkä, että sen lehdet osuivat pilviin. Puu oli iloinen. Puun latvoissa asui lintuja, sillä puu oli niiden koti. Puussa oli taika. Se pystyi kasvattamaan maailmaan kauniin kukan hetkessä ja kukkia oli tasan viisi. Sen vieressä oli talo, jonka ikkunat olivat auki ja valot oli päällä. Talossa asui iloinen perhe: iso tyttö ja pikkupoika, äiti, isä.

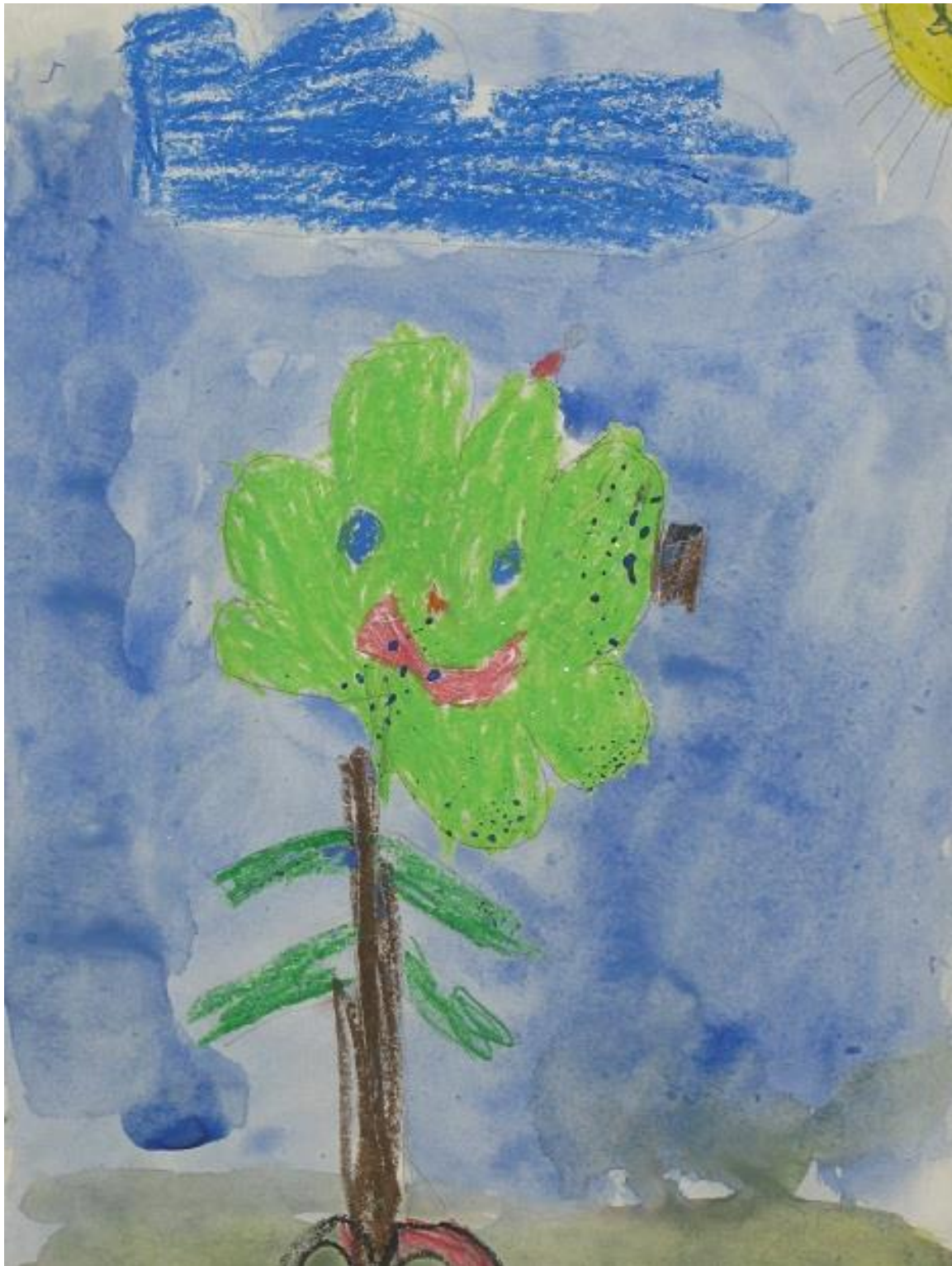

Olipa kerran iloinen kolmekymmentävuotias puu.

Puu ihmeellinen

Olipa kerran puu, joka kasvoi ja kasvoi. Joka päivä vaan kasvoi, mutta eräänä päivänä hän oli lyhyempi kuin ennen. Ja toisena päivänä hänelle kasvoi rahaa? Outoa, - hän ihmetteli, koska ihmiset tulivat katsomaan häntä ja he koskettelivat häntä koko päivä. Puusta tuli vihainen ja kun tuli aamu hän heräsi ja ihmiset olivat jo tulleet. Nimittäin, hän kyllästyi. Hän kallistui ja ihmiset ottivat rahaa. Hän ihmetteli taas ja nosti pään ilmaan. Sitten hänelle kasvoi siivet ja hän joutui ilmaan, mutta hän ei osannut ohjata siipiä. Siivet tippuivat selästä ja puu putosi maahan.

Pieni puu

Olipa kerran pieni puu. Se oli nuori. Sitten hän kasvoi ja kasvoi. Hänestä tuli pitkä. Eräänä päivänä hänelle kasvoi rahoja. Eräänä päivänä puu tuli vihreäksi. Yhtäkkiä hän tuli pieneksi.

Maja puussa

Puu on nuori ja siellä on maja. Puu katsoi pilveä: - Ihana ilma tänään. Sen pituinen se.

Ihmeellinen pesä

Kauan siten eräässä maassa oli pieni mökki, jossa asui ukko. Ukon puutarhassa oli pieni puu. Puussa asui orava. Oravalla oli oma pesä. Pesä oli taikapesä. Pesä lähti yöllä lentämään ja se palasi aamulla takaisin. Toisena yönä tapahtui samalla lailla ja siten siitä pesästä ei enää tiedetty mitään. Kaikki loppui hyvin.

Kaunis puu

Minun puussa on omenoita. Omenat ovat punaisia. Se on mänty, se on erittäin kaunis mänty. Puu on vanha, liian vanha. 29 vuotta sitten se kaatui. Siinä oli liian paljon lehteä. Se oli rantapuun näköinen. Puu kasvoi metsässä. Metsästäjä ampui 5 kertaa kiväärillä. Sitten kasvoi uusi puu vanhan puun tilalle. Sitten kasvoi vielä 13 puuta ja sitten vielä 50 puuta. Sen jälkeen kasvoi vielä 3000 puuta. Joka päivä kasvoi enemmän ja enemmän, pian koko maapallo oli täynnä puita.

Värikäs puu

Minun puuni on värikäs. Sen lehdet ovat vihreitä, oksat ovat valkoisia. Minun puuni voima on sen väri. Puu ei tiennyt omasta voimasta, kunnes eräänä päivänä toinen puu kertoi, että hänessä on voima. Yössä sen valkoiset oksat hohtavat.

Puulla oli huono syksy

Olipa kerran vihainen puu. Oli kaunis syksy. Puu oli vihainen kun hänen lehdet tippuivat ja metsästäjät tulivat hakkaamaan puun.

Surullinen puu

Olipa kerran surullinen puu. Puu oli surullinen, koska sen lehdet tippuivat alas.

Puu ei hymyillyt koko talvena, sillä se ei tiennyt että keväällä lehdet kasvaa taas.

Satupuu

Olipa kerran iloinen puu nimeltä Aamu. Puussa on marjoja ja se on nuori ja kaunis. Se oli 33-vuotias. Se oli ruskea. Puussa on paljon oksia. Puussa asui oravia. Puu ihaili kun linnut lentelivät taivaalla. Puussa on taika - se on satupuu. Sen takia puun vieressä oli paljon tähtiä.

Myrskyinen yö

Olipa kerran myrskyinen yö ja puut kököttivät sateessa. Yksi niistä oli vielä pieni. Se ei ollut tottunut kaikkeen. Se kasvoi kadulla ja katseli metsään päin. Minä haluan metsään. Huomenaamuna metsuri tuli leikkaamaan puita. Pieni puu ei tiennyt kuka metsuri oikein oli. Vanhemmat selittivät, että metsuri leikkasi puita. Pikku puu säikähti ja kysyi: - ei se satu se vaan kutittaa. Nyt metsuri tuli pikku puun kohdalle ja käynnisti moottorisahan. Pikku puu laittoi silmät kiinni. Yhtäkkiä hän tunsi kun häntä ladottiin muiden puiden sekaan. Hän oli matkalla tehtaalle. Pikku puu kuuli koneiden ääniä. Kun hän avasi silmänsä, hän oli isossa paikassa. Siellä tehtiin vihkoja.

Lyhyt puu

Olipa kerran maailman lyhyin puu.

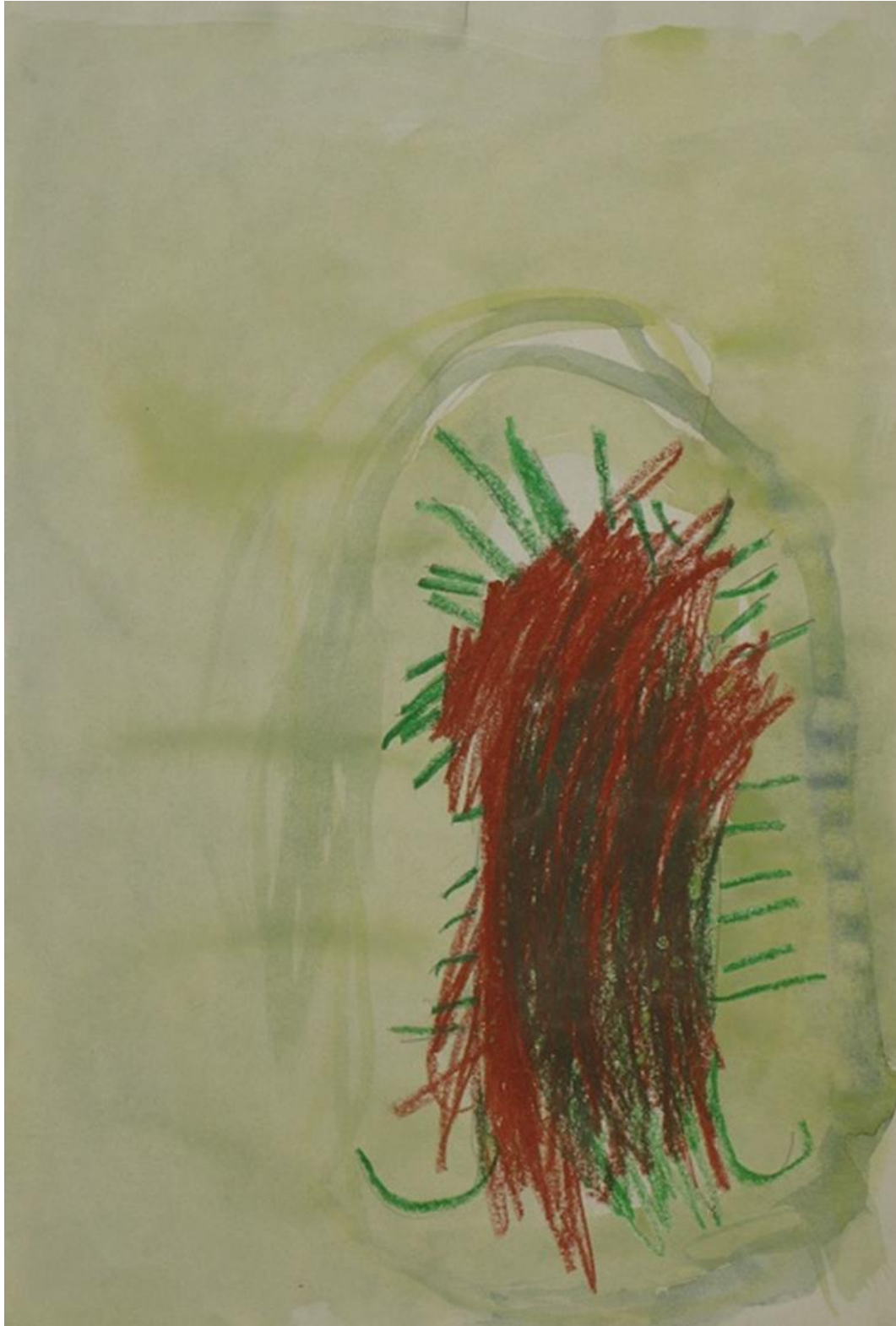
Iso rahapuu

Se on iso puu. Aina öisin siihen kasvaa 900 000 euroa. Sillä on taikavoimia. Se on hyvä hyvälle ja paha pahoille. Sen nimi on Iso Rahapuu. Se puhuu eri kieliä kuin kukaan muu.

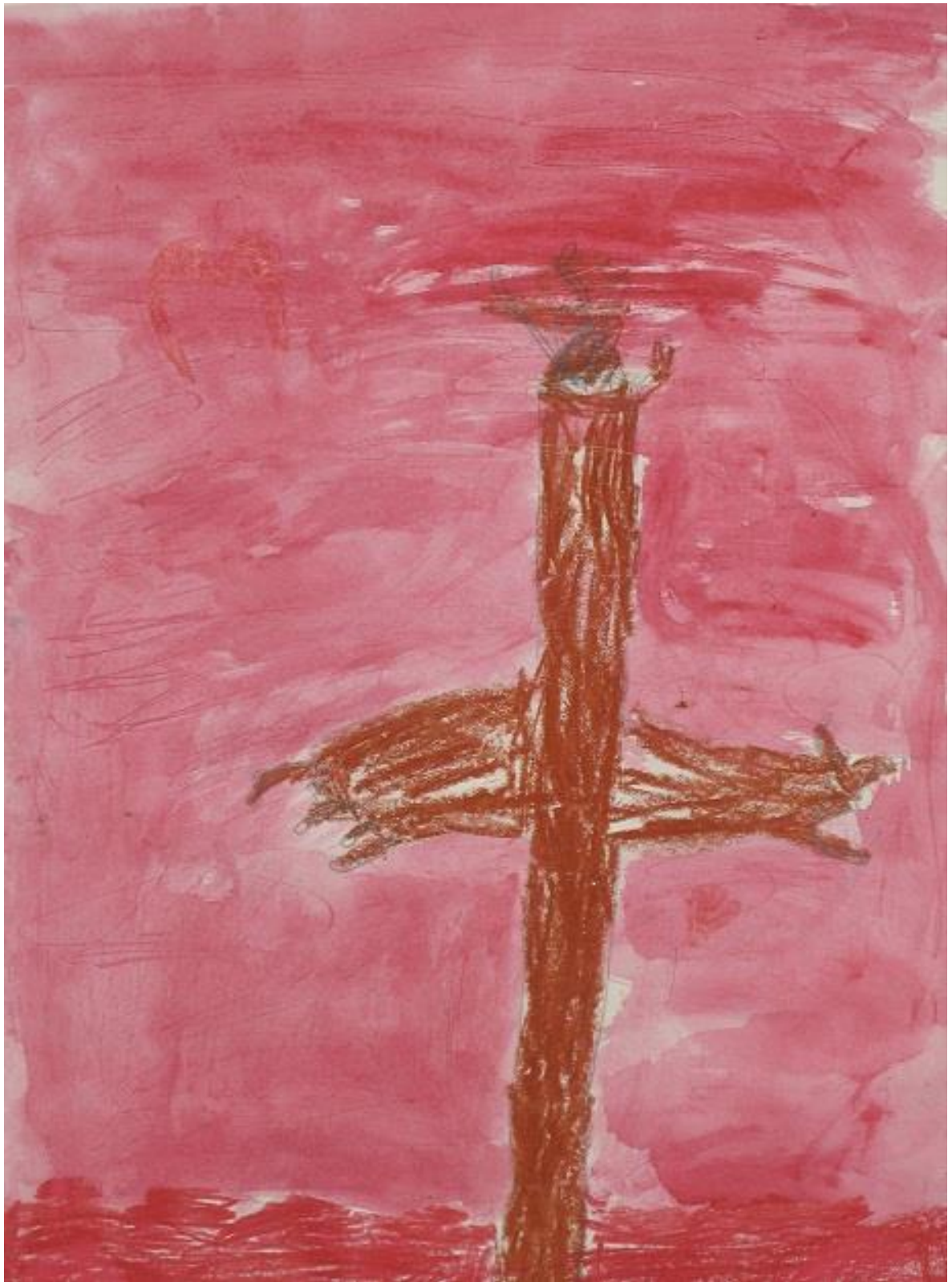
Vanha puu

Olipa kerran puu, joka oli 611 vuotta vanha. Hänellä on taikavoimia. Hän on maailmassa.

Karkkitaikapuu

Minun puu on pieni mutta vanha. Se on kiltti. Puu kasvaa metsässä. Se on taikapuu, se pystyy tehdä kaikki, mitä se halua. Vaikka syödä karkkeja.

Iso puu

Olipa kerran iso vanha puu. Se oli halukas. Puu oli kiltti. Kun puu oli iloinen, sen suu liikkui.

Puu myrskyssä

Olipa kerran sateinen ja myrskyinen päivä. Kaksi puuta asuivat metsässä. Niissä on omenoita.

Minun puuni on iloinen ja siellä asuu orava. Sen vieressä on pieni joulukuusi. Ja aurinko on iloinen ja hymyilee. Puuni on yhdeksän. Loppu!

Puussa asuvat orava ja koppakuoriainen. Puuta voi halata. Puussa on omenoita.

Tämä puu on taikapuu ja ken siitä oksan taittaa, ikuisen onnen saa. Totta se on. Loppu

Minun puu on taikapuu. Puussa on orava. Puu tuoksuu hyvälle.

Minun puuni ympärille kokoontuvat joka yö metsän eläimet katsomaan sen kauneutta. Silloin tähdet tulevat erivärisiksi. Kuu ja aurinkokin tulevat katsomaan sitä. Kukaan metsän eläimistä ei tahdo tehdä pahaa toisilleen. Ei edes ketut jäniksille vaan kaikki ovat ystäviä.

Ne on keijupuita. Yksi on vauvapu. Toinen on nuori puu. Kolmas on vanha puu. Nuoressa puussa asuu orava. Ne on kasvatettu 2009.

Se on vaarallinen. Se on vihainen ihmisille. Se potkii.

Puu ottaa kiinni joulupukkeja ja myös tavallisia ihmisiä
ja siellä asuu ihminen.

Minun puussani on kukkia. Siinä on hyviä omenoita. Siinä on linnun pesä. Se on minusta hieno puu. Minun puu on taikapuu. Minun puussa asuu lintuja. Minun puuni kukkii ympäri vuoden.

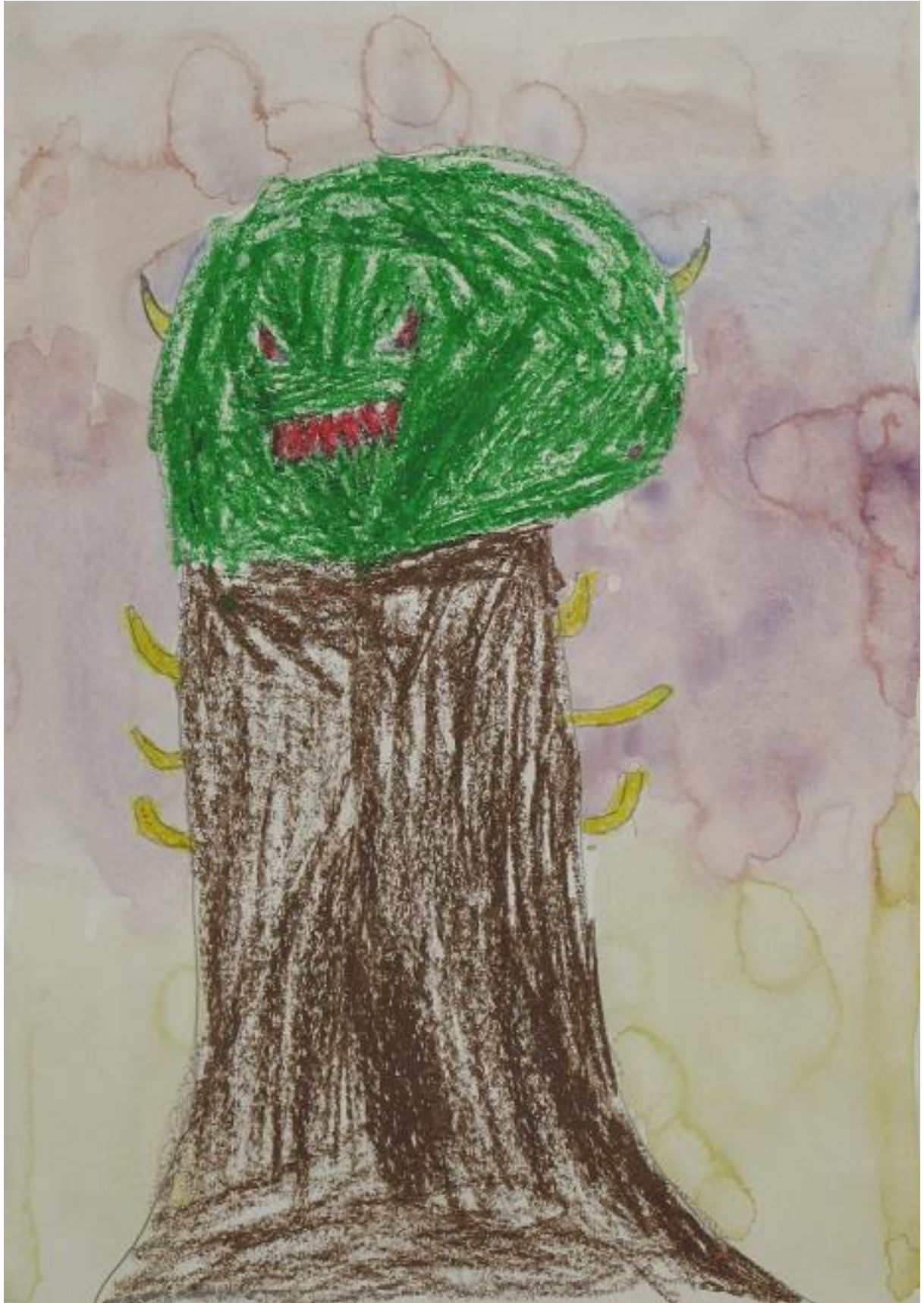
Minä piirsin mörköpuun. Puu elää. Se on hauska puu. Siellä asuu mörköjä.

Mun puu on nätti ja kiva. Ei oo ilkee se on kiltti puu. Tuoksuu hyvälle ja keiju on ympärillä.

Minun puuni on joulukuusi. Se on iloinen. Siellä asuu orava. Puussa asuva orava on iloinen. Siellä on myös lintu. Loppu!

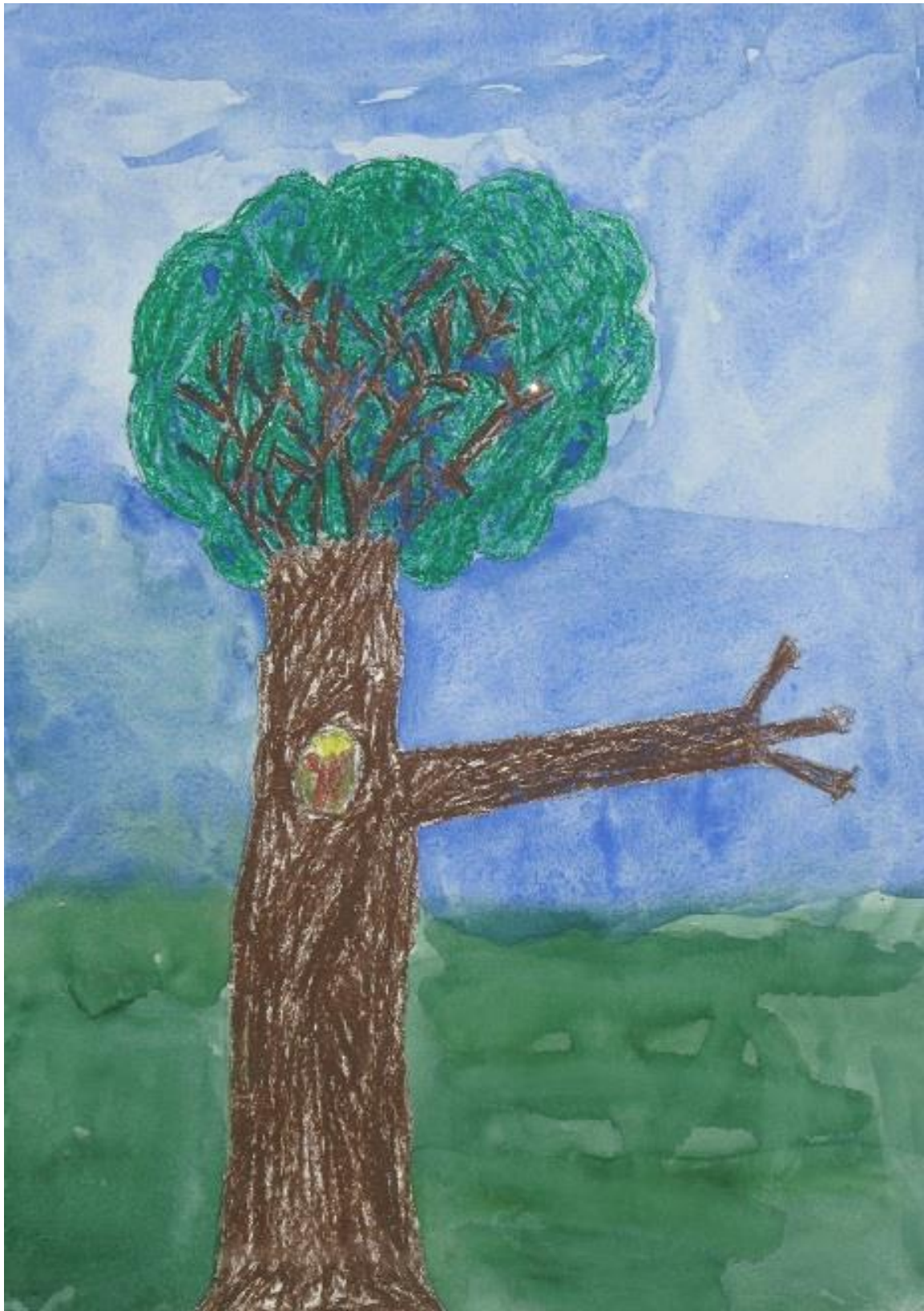

Puulla on sarvet ja käsiä. Kuusipuu on iso.

Puu on vihainen ja täynnä hirviöitä ja se vain yöllä herää eloon.

Puussa asuu orava. Puu on nuori. Puu on iso. Puu kasvatettiin luvulla 2007. Puu on noin 19 v. Puu kukkii keväällä. Puu kasvattaa hedelmiä kesällä. Puu ei tiputa lehtiä syksyllä. Puu täyttää talvella 19 v.

Minun puuni on vihainen kun toinen puu ei ottanut sitä leikkiin. Mutta kun hän sanoi, että hän on surullinen, niin sitten se otti sen mukaan leikkiin.

Puu on hieno. Se voittaa muut. Se on mun! Siinä on eniten värejä. Se on vihainen! Se on vaarallinen. Se elää. *Loppu*

Tämä puu on kuoleman, huonon onnen ja pimeyden puu. Se palaa koska se puolustaa itseään. Se, joka sitä koski sai kuoleman tai huonon onnen.

Minun puu on 0 vuotias. Siinä asuu monta ihmistä. Näettekö siinä starwars tyyppejä? Siellä on myös karhunpentu ja se on myös joulukuusi. Sen nimi on ketju.

Taikapuu

Oli kerran puu, joka ei ollut aivan tavallinen puu vaan taikapuu. Kesäisin puu on täynnä hedelmiä ja kukkia. Talvisin puu on valkoinen ja puussa kasvaa suklaata, jonka päällä on vaniljaa. Kun puu on vihainen, se on musta kuin eebenpuu, mutta harvoin puu on vihainen. Puu on oikeastaan aina iloinen ja kohtelias, mutta yksi asia vielä: puu ei koskaan kuole. Se on taikapuu, koska hän auttaa muita ja hänelle annettiin voima, jolla elää aina.

Paha puu

Paha puu oli tosi paha puu. Koska se oli paha puu eli paha tuhman paha puu eli paha puu. Okei aloitetaan kerran paha puu tuhosi Amerikan ja sitten New Yorkin ja kaikki huusivat: "Voi ei paha puu." Ja sitten paha puu nauroi tällä tavalla hi hi hii .

Maailman tuho 1

Kerran paha puu näki pallon maassa. Pallossa oli nappi ja se painoi sitä nappia ja pallo räjähti. Ja sen mukana maailma paha puu sanoi oliko se pommi hups . Paha puu

Maailman tuho 2

Yhtäkkiä maailma korjaantui, sitten paha puu pyörtyi.

PUU vs PUPUT

Olipa kerran Zombi puu. Se söi aivoja. Sitten puput hyökkäsivät, mutta puulla oli moottorisaha. Valitettavasti bensa oli loppunut. Puput yrittivät syödä sen. Puulla oli titaanisuoja.

Toivomuspuu

Olipa kerran puu. Puussa on hedelmiä, jossa on yksi toivomus. Yhdestä hedelmästä saa yhden toivomuksen. Kun puusta ottaa erikoisimman hedelmän, saa kaksikymmentä toivomusta. Jos jokin menee pieleen, tapahtuu ikäviä: kaikki toivomukset katoavat ja maailma on täynnä kaaosta. Mutta jos mikään ei mene pieleen, ei tapahdu mitään.

Mun puu ei sun!!!

Makkaravuorella oli kerran iso puu. Puuta palvottiin, koska puulla oli maagisia voimia. Kerran puu tappoi ihmisen nimeltänsä Zlibrirubargagga, joka oli Rubanginazferinbin keisari. Niinpä puuta alettiin pelätä. Mutta sitten Muhammed Ali halusi ottaa painimatsin puun kanssa. Kello soi, Ding Ding Ding. Ottelu alkoi. Puulla oli rautaiset painihanskat, Muhammed Alilla oli tavalliset. Puu laittoi vasemman koukun suoraan vatsaan. Paris Hilton ja henkivartijat olivat seuraamassa ottelua ja Paris Hiltonilla oli Muhammed Alin kaikki fanitavarat. Katsomosta kuului kimeällä äänellä koko ottelun ajan: Muhammed, Muhammed! Ratkaiseva osuma oli puun Koukulla leukaan. Ja Ali sairaalaan ja puusta tuli voittamaton.

Kesän puu

Olipa kerran puu, joka ei antanut talven tulla. Lapset tulivat joka päivä katsomaan puuta. Puu kertoi heille tarinoita.

Kaikki ihmettelivät kun alkoi tuulla, miksi tuuli? Lapset näkivät lehden maassa. Tyttö haki sen pihalta. Hän näki sen irronneen puusta, silloin kaikki säikähtivät. Mutta pian lapset muistivat: Aina kun tuulee, niin se on merkki, että puu lapsi on syntynyt. Kaikki juhlivat. Kun tuuli loppui, niin kaikki tulivat katsomaan puun lasta. Puun lapsi oli vielä taimi. Mutta helpotus oli suuri, kun puun lapsi oli uusi kesän puu.

MINUN PUUNI

Minun puussa on maja. Siellä asuu peikko, joka vartioi taikamunaa. Muna on taikamuna, koska se hohtaa hopeaa. Puussa vartioi myös puukäärme.

Olipa kerran puu. Kaikki halusivat leikata sen. Ja niin se leikattiin, mutta se nousi taas. Jälleen se leikattiin, mutta se nousi vielä yhden kerran. Sitten se suuttui ja...

Minun Puu

Tämä on minun puuni ja se on iso. Siinä on lehtiä ja orava asuu siellä. Ja sen oravan nimi oli Kurutpa-Pö. Ukkosotilaat tulivat tankin kanssa ja yrittivät ampua sitä, mutta turhaan. Se oli rautaa. Hitsi sanoi Kenraali Huuppa-Kuuppa. Ja sillä oli haulikkoase ja se ampuu kaikki kuoliaaksi.

Sitten siitä tuli eläkeläinen ja se on vanha pappa. Ja sitten se kuoli ja kaatui ja sitten tuli sahaajat. Sitten kasvoi uusi puu ja sekin kuoli ja sahattiin. Sitten tuli Sidney Crosby ja se löi sitä Rbk-lätkämailalla. Sitten se meni matsiin, mutta ne hävisivät sen. Matsi päättyi 7-10. Hän teki kaikki maalit.

☹PÄÄRYNÄPUU☺

Keskellä niittyä kasvoi hyvin voiva puu. Se oli kaunis päärynäpuu, mutta siinä ei kasvanut päärynöitä. Se ei ollut onnellinen.

Sitten koitti talvi, joulukuu ja kaikkialla oli kylmää ja märkää, eikä puukaan voinut enää hyvin. Ainoa joululahja, jota se toivoi, oli että sen oksista kasvaisi paljon maukkaita ja vihreitä päärynöitä. Tuli jouluaatto ja puu menetti jo toivonsa. Kun tuli ilta, se luuli, ettei siitä koskaan tulisi oikeaa päärynäpuuta. Aika kului, tuli kesä, mutta vasta keskikesällä puu sai joululahjansa; sen oksissa kasvoi maukkaita ja vihreitä päärynöitä. Se melkein halkesi ylpeydestään, katsoessaan kauniita oksiaan, joiden päässä kasvoi vihreitä päärynöitä.

Monet lapset kävivät niityllä ihailmassa, oikeaa ja aitoa päärynäpuuta. He söivät puun maukkaita päärynöitä paljon ja veivät niitä kotiin. Puu oli erittäin onnellinen, nyt se oli vihdoin oikea päärynäpuu.

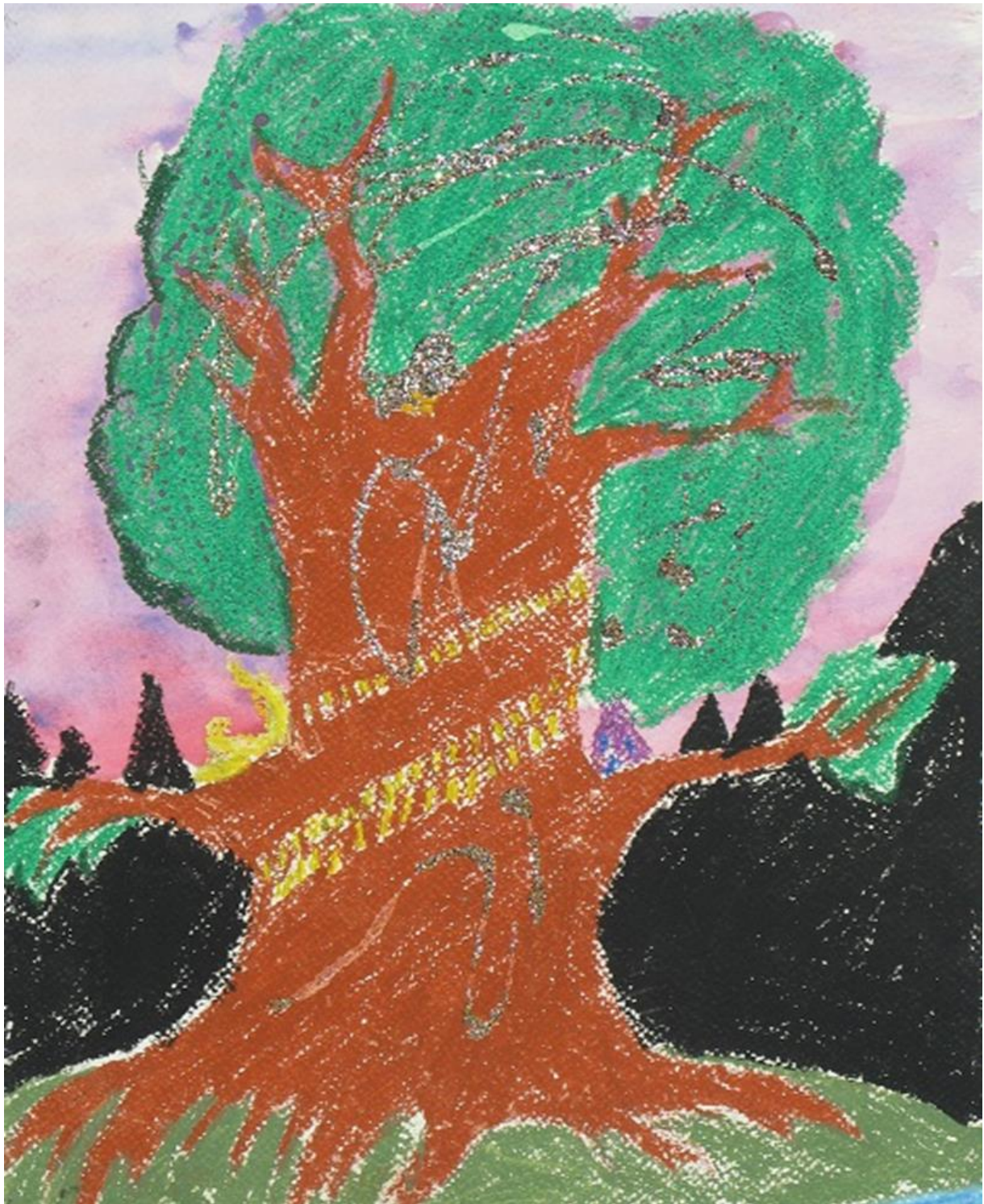

Minun puuni

Maatilalla oli iso puu. Siinä oli kaikkea hauskaa: rengaskeinu ja salamaja, jossa oli hyvä jutella ja lepäillä. Puussa on myös eläinten mielestä hyvä asua! Puussa on vietetty hyviä aikoja, esim. puutarhajuhlat joka vuosi, sekä yökylävierailut. Pieni tyttö asuu aina välillä puussa kesällä. Se nukkuu ja piirtää, tekee ruokaa ja elää puussa, vaikka siellä onkin aika ahdasta, mutta se ei tyttöä haittaa. Tyttö tekee puun juurella enimmäkseen mehua ja leipää, sillä uunin käyttö olisi liian vaarallista ylhäällä puussa. Puuhun on myös kaiverrettu nimiä ja kauniita runoja. Puulle voi kertoa kaikki salaisuudet sillä, puu ei kerro niitä ikinä eteenpäin. Puun juurissa on paljon salaisuuksia, ja isoiset ja isoäidit kertovat niitä eteenpäin. Puun kokemuksista saa todella monia tarinoita. Puu on niin vanha, että se on selvinnyt jopa sodassa saaneesta kanuunasta, joka oli mennyt rungon läpi! Puu on kiltti kaikille! Minun puuni tykkää laulaa, se laulaa metsänväelle unilauluja sekä se kertoo runoja ja tarinoita. Se on myös yritetty kaataa kerran, mutta se sama tyttö oli paikalla ja esti sen, vaikka juuret olivat jo maasta irti. Mutta sitten puu sai ne takaisin kasvatettua! Sen kunniaksi pidettiin isot juhlat ja kakkua tarjoiltiin tietenkin puun majassa. Nykyään tyttö nimeltä Venla, asuu puussa, ja elää siellä aina kun Venlan perhe saapuu mummilaan. Venlan äiti tuo kyllä joskus Venlalle valmisruokaa, koska uunia ei puussa saa käyttää!

Puun majassa on myös televisio, mini jääkaappi, kaksi makuupussia tyynyineen, sekä lämmittäjäkone, että Venla voisi olla majassa myös keväällä, kesällä, talvella ja syksyllä.

Puu ja Venla ovat parhaat kaverit! Kaikki runot ja tarinat ovat vieläkin puunjuurissa!

Taika puu

Olipa kerran puu. Mutta se ei ollut tavallinen puu, vaan taikapuu. Se saa energiaa sinisestä keijupölystä ja sinistä keijupölyä saa sinisestä kuusta. Jos haluaa saada sinistä keijupölyä, niin pitää asettaa kuukivi kuun alapuolelle. Siksi puu on taikapuu, koska mikään muu puu ei saa energiaa sinisestä keijupölystä.

Tosi paha puu

Olipa kerran Tosi paha puu. Se oli tosi paha puu, koska se tappoi ihmisen. Siis tosi, tosi, tosi paha puu. Kansalaiset pelkäsivät sitä. Eli Tosi paha puu. Ja eräänä päivänä se oli Tosi paha puu. Se tappoi viisi ihmistä. Eli Tosi paha puu. Ajattele yhteensä kuusi ihmistä. Eli no... Tosi paha puu! Loppu

Minun puuni

Minun puuni on iloinen. Se on ruskean värinen. Sen omena rullalautaillee ja toinen ottaa aurinkoa. Ne ovat superomenoita. Minun puuni tykkää tanssia. Sillä on oma diskopallo. Se pitää auringosta. Sillä on tukka. Lentorepulla lentävä ihminen yrittää saada sen hedelmää. Puullani on jalat.

Minun puuni

Minun puuni hymyilee.

Minun puuni on aina iloinen.

Minun puussani on asuntoja.

Minun puussani on uima-allas.

Minun puuni on ruskea.

Minun puussa on puisto jossa voi pyöräillä.

Minun puussani on onnenoksia.

Minun puullani on jalat.

Minun puussani voi asua.

Minun puussani voi ottaa aurinkoa.

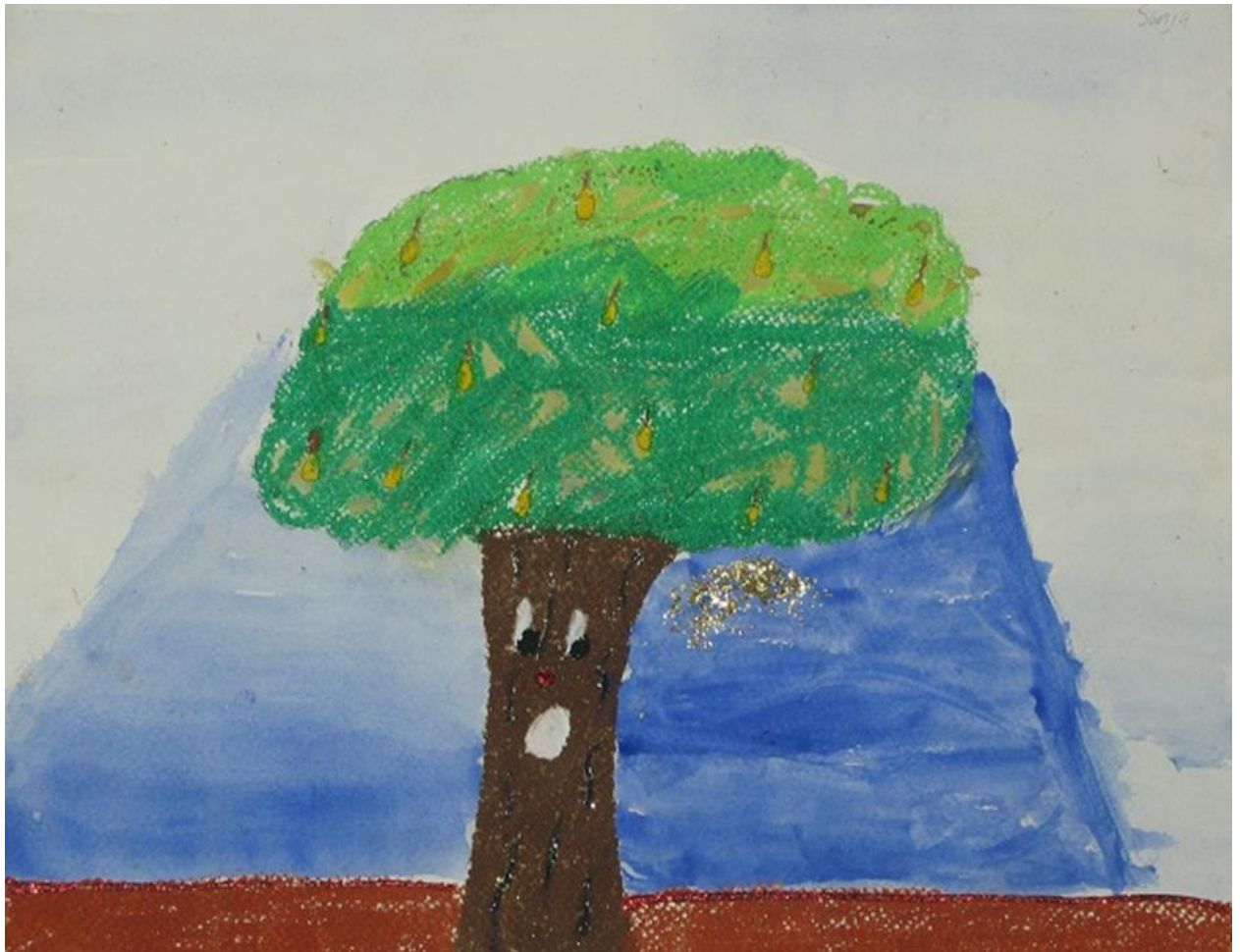
Minun puuni. ☺

Tässä on minun puuni. Puuni nimi on Coco. Se on todella värikäs puu. Puuni ei koskaan ole surullinen, aina vain iloinen. Se kasvaa paikalla jossa on kasveja ja mäkiiä. Puuni on oikeastaan päärynä puu, mutta ei mikä tahansa päärynä puu. Puussani on kaikkea hauskaa, siihen voi kiivetäkin. Kun tulee talvi, se ei vaihda väriä, tai pudota lehtiä. Paikalla jossa puuni kasvaa siellä asustaa myös lähistöllä eläimiä jotka viihtyvät myös puun seurassa. Puulla on myös puu ystäviä ja päärynätkin juttelevat puun kanssa. Puussa käy orava, puun hyvä ystävä kiipeilemässä ja juttelemassa puuni kanssa. Puuni tykkää myös laulaa. Puuni vaihtelee väriä mutta ei käytä mustaa tai harmaata.

Unelmapuu

Oli aurinkoinen päivä. Eräs tyttö nimeltä Janina, lempinimeltään Jassu, hän omisti puun joka pysyi vihreänä vuoden jokaisena päivänä. Eräänä päivänä Jassu huomasi puussaan jotain omituista, puu vaikutti hyvin sairaalta. Sen runko muuttui vihreäksi ja lehdet ruskeiksi. Hän yritti kastella sitä, mutta puu ei juonut. Jassu antoi puulle paljon huomiota, Jassu luki puulle satuja illoin ja kertoi sille vitsejä. Mutta puu ei näyttänyt paremmalta edes kuukauden yrityksellä. Jassu luuli että puu kuolisi pian, mutta puu ei ollut kuollut edes vuoden päästä. Eräänä synkkänä syyspäivänä Jassu huomasi että puun lehdet oli puoliksi ruskeita ja vihreitä, puun runkokin oli puoliksi vihreä ja puoliksi ruskea.

MINUN PUUNI

Tämä puu on hämmästynyt puu. Se on aika iso ja se tekee ison varjon. Puuni on kiltti, se ei kiusaa ketään, mutta kun kiipeää puuhun, saa toivoa jotain. Tämän puun nimi on Viituli. Se sijaitsee keskellä metsää. Vaikka, kun talvi tulee, siitä ei lähde lehdet. Kesällä ja keväällä siellä ei ole ötököitä, mutta siellä on paljon eläimiä. Puu on joskus hämmästynyt, iloinen ja virkeä. Sillä on vaalean ruskea runko ja vaalean vihreät lehdet. Tällä puulla on kasvot ja sillä on tunteita. Viituli tykkää lapsista.

Pekoni puu

Olipa kerran pekoni puu johon kiipesi Jussi,
jolla oli karkki pussi...

Ja pekonia, mutta Jussilla ei ollut uunia.

Niin Jussi antoi pekonin puulle

ja puu tykkäsi siitä paljon.

Minun puuni

Minun puullani on pippeli. Minun puuni on musta. Minun puullani on silmät. Minun puuni on iso kuin vuori. Minun puuni on paha. Minun puuni nimi on tappaja. Minun puuni tappaa. Minun puuni ei elä vaan se on zombi puu. Minun puuni elää vain varjoissa, valossa se kuolee. Mutta Superman voittaa puuni.

Minun puuni☺☹

OLIPA KERRAN POIKA JOKA MENI YKSIN METSÄÄN JOSSA OLI PIMEÄÄ. HÄN LÖYSI JONKUN JÄTTI MUSTAN PUUN. SITTEN HÄN KOSKETTI PUUN REUNAA JA PUU HERÄSI. POIKA NÄKI PUUN SILMÄT, PUU AMPUI LASER KATSEELLA. POIKA VÄISTELI. SITTEN PUU SAI OSUMAN POJAN KÄTEEN. SE MENI LÄPI JA POIKA KAATUI MAAHAN. SITTEN SE HYVÄ SUPER MAN TORJUI LASER AMMUKSEN JA SIIRSI PUUN MUUALLE. SEURAAVAN KERRAN TOINEN POIKA MENI ULOS JA MENI VALOISAAN METSÄÄN. HÄN ISTUI TYHJÄÄN KOHTAAN. YHTÄKKIÄ TULI YÖ JA PUU TULI MAAN ALTA JA POIKA ROIKKUI OKSASSA SUORAAN PUUN SUUN EDESSÄ. SITTEN PUU AVASI SUUNSA JA SÖI HÄNET.

VIIKON PÄÄSTÄ PRESIDENTIN LUONA:

TAPPAJA PUU OLI PIMEÄLLÄ PRESIDENTIN IKKUNAN VIERESSÄ. HENKI VARTIAT AMPUIVAT PISTOOLEILLA SOHVIEN TAKAA. PUU TARTTUI PRESIDENTTIIN, JOLLA OLI VIELÄ YÖPUKU PÄÄLLÄ. PRESIDENTTI HUUSI IHAN TÄYSIÄ AAAAAAIIIIIIIIIIIAAAAAAAAKKKK!!!

SITTEN PUU SUUTTUI HÄNELLE JA HEITTI HÄNET KATOLTA ALAS.

KUULUI VAIN AAAAAAAAKKKK!!! JA SITTEN HILJEMPAA AAKK JA SITTEN PAM.

SITTEN PRESIDENTTI KUOLI JA TILALLE OTETTIIN JOKU INTIALAINEN HERBERTINGAN.

SITTEN PUU SÖI HÄNET. SITTEN TULI KIINALAINEN JUNIKANSHE. HÄN OSASI ONNEKSI JUOSTA NOPEASTI MUTTA HENKI VARTIJAT KUOLIVAT. MUTTA EI MITÄÄN KOSKA NIITÄ LÖYTYY. OHO EI TAIDAKKAAN LÖYTYÄ KOSKA KAIKKI OVAT PELOISSAAN. SUPERMAN LUPAUTUI AUTTAMAAN PRESIDENTTIÄ. SITTEN SE POIKA JOKA OLI ENSIMMÄINEN UHRI PUULLE, MENI TAAS KATSOMAAN. PUUTA SIELÄ SE PUU SEISOI SIELLÄ. LOPPU.

Olipa kerran omenapuu. Se ei ollut aivan tavallinen omenapuu, sillä se oli kiltti ja antoi aina omeniaan toisille eläimille tiputtamalla ne. Toisin kuin toinen omenapuu, se oli itsekäs ja ahne eikä se ikinä halunnut tiputtaa omeniaan. Kaikki alkoi siitä kun eräs poika oli yrittänyt kiivetä hakemaan omenia puusta. Siinä samassa poika oli mennyt oksalle ja sen oksa oli katkennut. Omenapuu oli päättänyt pitää omenansa ja siitä tuli ilkeä. Kuusi kuukautta sen jälkeen sillä ei ollut ystäviä ja sen omenat olivat homeessa. Eräänä päivänä kiltti omenapuu tuli puhumaan sille. Sitä kadutti miten tyhmä se oli ollut. Sillä kesti neljä kuukautta kunnes se pystyi irrottamaan omenansa. Silloin sillä tapahtui muodonmuutos, sille kasvoi uudet omenat ja siitä tuli kaunis. Mikä parasta, siitä tuli kiltin omenapuun paras ystävä.

Olipa kerran puu. Puu kasvoi metsässä aukiolla jossa ei kasvanut muita puita. Puu oli ihan yksinäinen. Puussa oli yksi oksa. Puussa oli tikkaat ja puun vieressä oli ruohikkoa. Eräänä päivänä tuli puunkaatajia. Sitten yksi puunkaataja ei halunnut kaataa puuta, koska puu oli niin vanha. Mutta kuitenkin puunkaatajien piti kaataa kaikki puut mitä he löytävät. Ja niin puunkaatajat kaatoivat kaikki puut, paitsi yhden kaikista vanhimman puun.

Olipa kerran puu. Puu kasvoi metsässä aukiolla jonka nimi oli Pöllölaakso. Siellä ei kasvanut muita puita. Siinä puussa asui pöllö. Pöllö oli jo vanha mutta se ei ole tavannut vanhempiaan pitkään aikaan. Pöllö oli ollut vasta poikanen kun heidän kotimetsään tuli metsästäjät. Hänen vanhemmat olivat olleet ruoan hakumatkalla kun metsästäjät olivat tulleet Pöllölaaksoon. Sen jälkeen pöllö ei enää ollut nähnyt heitä. Silloin pöllö oli päättänyt muuttaa metsään jossa hän asuu vieläkin ja sinne ei metsästäjät löydä.

Olipa kerran metsä, jossa kasvoi paljon puita. Metsässä oli yksi pienempi puu, joka ei kasvanut. Eräänä päivänä metsään tuli puunkaatajia. Puunkaatajat kaatoivat kaikki muut puut paitsi pienemmän puun. Eräänä päivänä aukiolla oleva puu alkoi kasvaa. Eräs perhe rakensi mökin aukiolle. Ja sitten puusta tuli kaunein ja korkein puu.

Lumottu metsä

Oli kerran puu joka asui lumotussa metsässä. Metsässä oli joka ikinen päivä ja yö ihana tähtitaivas! Se oli kummallista, koska sellaista EI olisi pitänyt olla! Siellä ei tiennyt oliko päivä vai ilta. Sillä, kun oli päivä, oli kuin olisi ollut ilta ja päinvastoin. Eräänä päivänä tai siis illalla, tai siis.. aivan sama, kaksi miestä tuli istuttamaan metsään puun, hyvin nuoren puun. Puu oli kummissaan kun ei tiennyt pitikö mennä nukkumaan vai pitäisikö olla hereillä, ja se kysyi:

- Onko nyt päivä vai ilta? Kukaan ei osannut vastata, joten metsän vanhin puu sanoi: - Nyt ei ole ilta eikä päivä nyt on iltapäivä. Nuori puu katsoi muita puita ja he nyökkäsivät. - Aha, selvä, hän sanoi.

Kun oli mennyt 30 vuotta, nuori puu oli jo vanhus ja metsän vanhin puu oli jo 132 vuotta. Aika meni niin nopeasti, että nuori puu tai siis nyt vanha puu oli tottunut ainaiseen "iltapäivään".

Eräänä kauniina kesäpäivänä, kaukaisessa valtakunnassa syntyi kaunis tyttölapsi. Kaikki ihailivat tätä ihastuttavaa tyttölasta. Mutta pian hän alkoi varttua. Tyttö kasvoi ja kasvoi ja tuli päivä päivältä kauniimmaksi ja kiltimmäksi. Täytettyään kaksitoista, hän pääsi äitinsä kanssa huviretkelle (niinä aikoina kun ei huviretkille ihan joka päivä menty). He levittivät viltin maahan ja istuivat sille. Äiti kaivoi eväät esille. Kun tyttö näki puun, se oli mustanruskea, sen oksat riippuivat maassa. Se oli niin surkea näky, että tyttöä alkoi melkein itkettää, luonnosta kun kovasti piti.

Tyttö tuli heti seuraavana päivänä puun luo, mutta tällä kertaa se oli aavemaisempi. tyttö ajatteli: "Jospa puu tarvitsee rakkautta!" Hän riensi heti halailemaan puuta. Seuraavan kerran kun tyttö meni puuta halaamaan, niin tuulikin ulvoi tytön korvissa, mutta siitä huolimatta hän päätti tulla uudestaan. Kun tyttö tuli, niin taivas pimeni, tuuli ulvoi ja koko paikka oli aavemainen. tyttö keräsi rohkeutta ja astui puun luo, tyttö halasi puuta. Hän alkoi tuntea kylmiä väreitä, aivan kuin puu olisi halannut takaisin. Niin se melkein olikin, sillä puu alkoi vetää tyttöä sisäänsä. Hänen kauniin vaalea ihonsa alkoi ruskistua, kultaiset hiukset kovettua, jalkansa sulautua puuhun ja mekkokin muuttui mustaksi. Tänäkin päivänä tyttö on tuon kauhean puun sisällä. Häntä kyllä yritettiin saada ulos, mutta kaikki jotka tuohon puuhun koskivat, sairastuivat tai kuolivat pian.

Puun tarina

Olipa kerran vanha iso puu. Sillä oli ystävänä apina musta apina. Ketkään eivät tykänneet puusta eikä apinasta koska he olivat erilaisia, mutta he olivat onnellisia. Heillä oli silmät ja suu. Puu ja apina puhuivat usein siitä, miksi heitä haukutaan. Puu vastasi aina: "koska olemme erilaisia". Apinakin oli todella erilainen. Hän ei tykännyt banaaneista, vaan omenoista. Eräänä päivänä apina tapasi toisen erilaisen puun. Hän kysyi haluaisitko toisen erilaisen puun luokse? Hän vastasi kyllä tietenkin! Apina kantoi puun erilaisen puun luokse. Siinä matkalla apina löysi monta muuta puuta, jotka halusivat mukaan. Matkalla apina tapasi gorillan, joka auttoi kantamaan puita. Sen jälkeen he ovat olleet todella onnellisia, sillä heillä oli monta kaveria molemmilla.

Oli kerran mökki. Mökissä asui tyttö. Tyttö oli surullinen, koska hän ei saanut mennä ulos. Tyttö ei saanut mennä ulos koska hän ei ollut maksanut kuninkaalle veroja. Niinpä tyttö oli saanut tuomion että ei saa mennä ulos. Ennen tuomiota tyttö oli ollut kaunis ja ruskea. Mutta nyt tyttö oli laiha ja harmaa, kun ei saanut ulkoilmaa. Tyttö ei saanut myöskään ruokaa kun ei päässyt ulos hakemaan. Eräänä päivänä tyttö yritti nousta tuolilta mutta ei päässyt. Tyttö yritti ja yritti, mutta ei päässyt. Tyttö katsahti jalkoihinsa. Voi ei! Jaloissa oli juuret! Pikku hiljaa tytön kädet, jalat ja pää alkoivat kovettua. Tyttö ei enää pystynyt liikkumaan ja tyttö muuttui puuksi.

Olipa kerran metsä. Se ei ollut tavallinen metsä. Metsässä oli paju. Se oli lumottu taialla. Taika suojeli puuta kaikelta. Kerran metsä poltettiin ja paju jäi seisomaan paikoilleen. Pajulta tuli hopeaa kiillettä. Pajulla oli yksinäistä. Eräänä päivänä tuli miehiä kasvattamaan uusia puita, mutta ne eivät kasvaneet. Niin paju antoi kaiken voiman muille puille. Ne kasvoivat saman tien. Paju kuoli seuraavana päivänä.

PUUN TARINA

Olipa kerran pieni, ruma puu. Se eli ja sillä oli silmät, suut ja korvat ja niillä hän pystyi kuulemaan, näkemään ja puhumaan.

Puussa asui apina ja sitä saalisti joka päivä tiikeri. Puu oli surullinen, koska hän oli ruma ja kaikki ihmiset sylkivät hänen päälleen. Sitten joku outo ihminen saapui paikalle ja kysyi voiko puuta leikata pois maasta. Puu sanoi että hänet voi leikata pois. Sitten ihminen tuli seuraavana päivänä puun luokse ja hänellä oli 4 kaveria mukana ja hänellä oli moottorisaha ja he leikkasivat puun pois ja puu kuoli. Sitten he veivät puun kotiin ja istuttivat puun takaisin maahan ja puu eli elämänsä loppuun asti tyytyväisenä.

Olipa kerran hyvin, hyvin, hyvin, hyvin, hyvin vanha puu. Puu oli hyvin ihmeellinen puu, koska se oli seonnut puu, hyvin hullu puu, joka pitäisi kaataa. Puu ei tykännyt siitä, koska ei halunnut tulla kaadetuksi. Puu lähti karkuun. Se meni laivaan pimeänä yönä. Laiva lähti aamulla ja puu hyppäsi laivasta Ruotsissa. Se meni siellä metsään ja sai siinä metsässä hyvän paikan ja jäi sinne asumaan. Se löysi hyviä ystäviä. Sitten ne leikkivät yhdessä koko päivän.

